

M. KRÍŽ:
ŠKOLY BUDÚ
MAŤ IBA TOĽKO
SLOBODY...

str. 4 - 6

M. SMREKOVÁ:
PENIAZE, RODINA
A VÝCHOVA DETÍ

str. 8 - 9

V. BURJAN:
ZAMYSLENIE
NAD OBRAZOM
ATÉNSKEJ ŠKOLY

str. 12 - 14

DOBRÁ ŠKOLA

I. ROČNÍK

INŠPIRÁCIA PRE ŠKOLY, KTORÉ CHCÚ BYŤ LEPŠIE

FEBRUÁR 2010 × **04**

16, 16, 16... Aké číslo nasleduje?

V matematike by asi najlogickejšia odpoveď znela „16“. Tu však nie sme v matematike, ale v DOBREJ ŠKOLE a správna odpoveď je 24! Po troch 16-stranových číslach sa totiž náš časopis rozrastá na 24 strán. A to najmä vďaka tomu, že už si na školách našiel veľké množstvo čitateľov, priaznivcov a prispievateľov. Na nasledujúcich stranách nájdete príspevky od riaditeľov škôl, učiteľov aj od stredoškolačka.

Ako správne konštatuje Martin Kríž v našom rozhovore (str. 4 - 6), školy budú mať iba toľko slobody, koľko si jej vezmú. K slobode však patrí aj schopnosť a odvaha verejne vysloviť svoj názor. Dlhý čas tu chýbal priestor, kde by to bolo možné, resp. kde by to malo zmysel. DOBRÁ ŠKOLA sa snaží postupne túto medzeru vyplniť. Čoskoro sa teda ukáže, či dlhodobá absencia diskusií v našom školstve nemala aj iné, hlbšie príčiny (nezáujem, rezignácia, strach). Ak ma chcete zbaviť istého pesimizmu, dajte svoje názory na papier!

V. Burjan
× RNDr. Vladimír BURJAN

Úmysly boli možno dobré, riešenia sú problematické

Za ostatných 4 - 5 rokov sa naše školstvo dostalo do stavu, keď už asi nikto nevie, kam vlastne smeruje. Prišlo k mnohým zmenám, z ktorých každá mala za cieľ riešiť niektorý z existujúcich problémov. Žiaľ, v mnohých prípadoch bol zvolený nesprávny postup, takže zlepšenie či odstránenie pôvodného problému sme v praxi nezaznamenali. Čo sme však jasne zaznamenali, je veľký nárast administratívy.

Napríklad: školy získali právnu subjektivitu, ktorá však priniesla iba množstvo nových povinností a zodpovedností. Naďalej nemajú s čím hospodáriť a ich správa zdražela. Zámer

bol pritom celkom opačný.

Financovanie „na žiaka“ nás dovedlo k množstvu rôzne drahých žiakov. Cena žiaka je daná najmä silou lobingu príslušného typu škôl. Školy sa takto nastaveným „pravidlám hry“ prispôbobi a získavajú financie aj prijímaním žiakov, ktorí pre daný typ štúdiá nemajú predpoklady. Pôvodný zámer (aby o dobré školy bol záujem a ostatné aby zanikli) sa zmenil na systém, ktorý vedie ku klamlivej propagácii zo strany škôl a vo svojich dôsledkoch znižuje úroveň vzdelávania.

POKRAČOVANIE NA STR. 2

Múdro povedané

Od učiteľov sa očakávajú zázraky. A keď ich učinia, nikto sa nečuduje.

MARIE VON EBNER-ESCHENBACH

Každá škola musí povinne vypracovať „Správu“ za predchádzajúci rok s množstvom predpísaných častí. Tieto správy sú zväčša celkom formálne. Jednak preto, že ich treba predložiť zriaďovateľovi, jednak preto, že ich škola musí sprístupniť na svojej webovej stránke. Uznajte, ktorá škola uverejní na svojej stránke skutočnú kritickú analýzu, pravdivo odhalí svoje slabé stránky či problémy? Rovnako je

to so školskými vzdelávacími programami (ŠVP). Tie sa povinne tvária, že vytvárajú škole nebyvalé možnosti, no v skutočnosti je napríklad na gymnáziu možností menej, ako ich bolo pri alternatívnom pláne. Obsiahly ŠVP musí byť tiež zverejnený na školskej stránke. Pritom jeho autori stále netušia ani to, ako bude vyzeráť maturitná či záverečná skúška!

Lenže ani maturitná skúška sa, žiaľ, neubrala správnym smerom. Externá časť je zložitá, jej organizácia je veľmi drahá a v rozpore s pôvodnými plánmi zastala na troch predmetoch. Navyše je jednotná pre školy s veľmi rozdielnou hodinovou dotáciou predmetov. Do značnej miery tak stratila schopnosť pomáhať decíznej sfére pri evaluácii a riadení školstva. Interná časť maturity je iba veľkým dvojtyždenným sťahovaním učiteľov. Napriek veľkému časovému a finančnému zaťaženiu sa jej objektivita nezvyšila.

Všetky tieto zmeny boli zavádzané v dobrej viere, že pomôžu škole, učiteľom aj žiakom. Skúsený učiteľ však už pri ich navrhovaní predvídal ťažkosti, ktoré ich postupne degradujú. Žiaľ, rady pedagógov z praxe sú často neuvážene ignorované. Ich skúsenosť a kritické hlasy sú paušálne odmietané ako prejav skostnatenosti či tvrdošijné zotrvávanie na prežitých postupoch.

Podobne začína „slúžiť“ aj zákon o pedagogických pracovníkoch. Všetko prevyšujúcim kritériom na postup učiteľa v platovom rebríčku sa stalo absolvovanie rozličných druhov štúdií. Za tie má získavať kredity oprávňujúce na vykonanie akreditačných skúšok. Navyše, štúdium má prebiehať tak, že za učiteľa sa na škole bude suplovať, čo bude na úkor žiakov. A po siedmich rokoch sa učiteľovo vzdelávanie anuluje! Väčšina navrhnutých vzdelávaní je mnohohodinových a viacsemestrových. Ak k tomu pridáme množstvo špecializačných činností, kariérových pozícií a stupňov, zistíme, že takmer každý učiteľ na škole sa bude v každom roku vzdelávať aspoň v jednom zo štúdií. Keď si predstavíme, že po siedmich rokoch budú musieť začať odznova, ľahko si spočítame, že hlavnou formou vyučovania na škole bude suplovanie. Navyše, hoci vzdelanie učiteľa je nepochybne dôležité, o kvalite jeho pedagogickej práce vypovedá iba málo. Sme stále iba na začiatku úvah o motivácii učiteľa a školy ku kvalitnému vzdelávaniu žiakov, ktoré by malo byť cieľom...

Mnohé z uvedených systémových opatrení boli motivované dobrým úmyslom odstrániť reálne existujúce problémy. Zvolené kroky sa však ukazujú ako problematické a kontraproduktívne. Aj zdanlivo dobrá myšlienka môže v konečnom dôsledku škodiť, ak sa jej realizácia nedomyslí...

× RNDr. Augustín ŠUTTA
Gymnázium I. Horvátha, Bratislava

Máte názor? Dajte ho na papier!

Využite nové, nezávislé médium, ktoré konečne dáva učiteľom hlas.

- Máte návrhy, ako riešiť problémy nášho školstva? Prostredníctvom DOBREJ ŠKOLY ich môžete predložiť kolegovi na diskusiu.
- Máte nejakú zaujímavú pedagogickú skúsenosť? Podelte sa o ňu s ostatnými učiteľmi.
- Máte vo svojom okolí ľudí, ktorých myšlienky a názory sú pre učiteľov podnetné a ktorých by stálo za to v DOBREJ ŠKOLE vyspovedať? Pošlite nám tip, pokúsime sa s nimi urobiť rozhovor.
- Čítali ste nejakú zaujímavú publikáciu, ktorá vás posunula ďalej? Odporučte ju ostatným.
- Viete o zaujímavých internetových stránkach vhodných pre pedagógov? Pošlite nám linky!
- Zaujalo (potešilo, nahnevalo) vás niečo, čo ste si prečítali v DOBREJ ŠKOLE? Ozvite sa so súhlasnou alebo nesúhlasnou reakciou!
- Navrhnete témy, o ktorých by sa podľa vás mala medzi učiteľmi rozprúdiť diskusia.

*Príspevky a námety zasielajte na dobraskola@exam.sk vo formáte MS Word. **Uprednostňujeme kratšie texty** (do 4 000 znakov vrátane medzier). Uverejnenie prijatých príspevkov nezaručujeme, v prípade použitia ich **honorujeme**.*

Čo by sa malo zmeniť či zlepšiť na prebiehajúcej školskej reforme?

Na našu anketovú otázku tentokrát odpovedali riaditelia škôl.

Anketa

RNDr. Vasil Dorovský

Bilingválne gymnázium M. Hodžu
v Sučanoch

„Dvakrát meraj a raz strihaj“ a „Pomaly ďalej zájdeš“ – to by som odporúčal „režisérom“ prebiehajúcej reformy. Čo sa týka legislatívy pre „malé školstvo“, zmenil by som iba zákon o štátnom rozpočte, zákon o financovaní školstva, školský zákon a zákon o pedagogických zamestnancoch.

Cieľom reformy má byť dosiahnutie vyššej kvality výchovy a vzdelávania priamo v triede. Bez investícií a sústredenia sa na kvalitu učiteľa to však nie je možné. Treba sa pokúsiť zlepšiť celospoločenské postavenie učiteľa, napríklad už aj výberom kvalitných uchádzačov o štúdium „učiteľských“ povolání a výrazným oceňovaním práce pedagógov už pri nástupe do zamestnania a ich neustálom vzdelávaním.

PhDr. Helena Pašiaková, PhD
Evanjelické gymnázium v Tisovci

Som na pochybách, keď sa mám vyjadriť ku školskej reforme, pretože tento rezortne zaštitený chaos ani pri najväčšej miere tolerancie nemožno označiť za reformu. Výstižne ho ktosi nazval „deforma“. Pokiaľ nevznikne celospoločenský tlak na potrebu kvalitného vzdelávania a vzdelania, o reforme nemožno hovoriť. My, riaditelia škôl a učitelia, v pozícii hasičov a v dobrej snahe zmierniť negatívne dôsledky nesystémovej a nepripravenej „reformy“, sa, paradoxne, podieľame na fixovaní pomerov, ktoré skutočnú reformu brzdia.

Mgr. Gustáv Nagy

ZŠ na Lachovej ulici v Bratislave

Robíme iba formálne zmeny. Máme síce voľnosť pri tvorbe vzdelávacieho programu, ale už nie pri používaní učebníc. Sú definované širšie oblasti vzdelávania, ale aj naďalej vyučujeme jednotlivé predmety a nerozvíjame interdisciplinárne vzťahy. Namiesto toho, aby sme aj vo vyšších ročníkoch zaviedli slovné hodnotenie, už aj v prvom ročníku známkujeme...

RNDr. Mária Smreková

1. súkromné gymnázium a súkromná ZŠ pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním na Bajkalskej ul. v Bratislave

Predovšetkým chcem pripomenúť slová prof. Milana Hejného: skutočná zmena musí začínať zdola! Nápravu reformy vidím v štyroch bodoch:

1. Dohoda expertov (s nadhľadom!) na základnom učive v každom predmete. Vymedzenie toho, čo je nutné a postačujúce vedieť pre ďalšie štúdium predmetu, resp. pre prax.
2. Na základe bodu 1 zostaviť štátny vzdelávací program a štandardy na hodinovú dotáciu, ktorá bude tvoriť 60 % z celkovej časovej dotácie.
3. Ďalších 40 % času a obsahu ponechať na školské vzdelávacie programy.
4. Dať školám voľnosť vo výbere finančne dotovaných učebníc.

RNDr. Beáta Tóthová

Súkromná stredná odborná škola technická v Žiari nad Hronom

Poskytnúť školám viac autonómie, väčšiu reálnu možnosť odlišiť sa. Súčasná legislatíva to na jednej strane deklaruje (v školskom zákone), ale následne obmedzuje málo variabilnými štátnymi programami.

Prínosom by tiež bolo, keby sa aj cieľové maturitné požiadavky zamerali viac na zisťovanie miery rozvoja kompetencií, ako na zisťovanie miery znalosti učiva. Mal by sa tiež zúžiť štátom určený obsahový štandard tak, aby bolo možné posilniť to školské – nie vždy nutne zamerané na rozšírenie obsahu. V opačnom prípade budeme žiakov iné učiť a iné skúšať. Alebo jednoducho budeme učiť tak ako doteraz, len s formálne inak spracovanou pedagogickou dokumentáciou.

PaedDr. Martina Chalachánová
Základná škola v Lieskovi

Myslenie ľudí a legislatíva. Myslenie preto, že väčšina pedagógov má stále problém preklenúť zábrany tvorené 45 minútami, svojou triedou, svojím predmetom. Legislatíva preto, že reforma neumožňuje nastaviť školské programy tak, aby vyhovovali väčšine žiakov. Najlepšie by bolo vytvoriť povinný základ a ponúknuť žiakom výber z predmetov, na ktoré sa môžu zapísať podľa svojho záujmu, bez ohľadu na to, do akej triedy alebo ročníka chodia. Ale to sme zasa pri probléme myslenia ľudí...

A na záver ešte jeden názor:

Táto reforma pripomína preusporiadanie ležadiel na hornej palube Titanicu.

Školy budú mať iba toľko slobody, koľko si jej vezmú

Rozhovor

Mgr. Martin Kríž (35) je stredoškolským učiteľom dejepisu a náuky o spoločnosti. Učil na viacerých gymnáziách po celom Slovensku. Istý čas pôsobil aj na Štátnom pedagogickom ústave, kde bol členom tímu pripravujúceho kurikulumu reformu. Dlhodobo spolupracuje so spoločnosťou EXAM testing pri tvorbe testov z dejepisu a náuky o spoločnosti. Je tiež externým spolupracovníkom Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika. Za DOBRÚ ŠKOLU ho spovedal V. Burjan.

Za tých zhruba šesť rokov, čo sa poznáme, ste vystriedali asi štyri školy. Čo je za tým? Robíte problémy?

To by sa bolo treba opýtať riaditeľov tých škôl. V skutočnosti som dvakrát menil pôsobisko preto, že sme sa ako rodina sťahovali (kvôli povolaniu mojej manželky). Obe tieto zmeny som musel vnútorne spracovať, lebo som opúšťal školy, kde som sa cítil dobre a dostávalo sa mi aj ocenenie a podpora zo strany vedenia. Zvyšné dve zmeny boli spôsobené asi naozaj tým, že som nevedel nájsť spoločnú reč s nadriadenými. Jeden z týchto odchodov súvisel aj s politickými turbulenciami – to keď som odchádzal resp. „bol odchádzaný“ zo Štátneho pedagogického ústavu.

O našom školstve sa hovorí, že je veľmi unifikované. Vy ste mali možnosť porovnať viacero škôl, takpovediac „zvnútra“. Líšili sa navzájom? V čom predovšetkým?

Áno, myslím si, že tieto zmeny mi pomohli získať plastickejší obraz o tom, aké je naše gymnaziálne školstvo. Vždy je dobré mať možnosť pozrieť sa na veci z rôznych uhlov pohľadu. Školy, na ktorých som pôsobil, sa od seba líšili pomerne dosť. Zažil som veľké štátne gymnázium v krajskom meste, elitné neštátne gymnázium v Bratislave, malé vidiecke gymnázium na

samom západe Slovenska a podobne malé gymnázium v Košickom kraji. Už len to, samozrejme, robí veľký rozdiel. Potreby a očakávania žiakov i prostredia, z ktorého pochádzajú, sú veľmi odlišné. A práve preto mi prekáža prílišná unifikácia školstva, lebo ani jednej z tých škôl štátna predstava o obsahu vzdelávania celkom nevyhovovala. Ale každej z iného dôvodu. Štát by mal ustúpiť do úzadia – definovať základné, jednotné minimum a zvyšok nechať na školy. Moja manželka si ma vždy cestou z východu na západ, keď prechádzame okresom Levoča, doberá vetou, ktorú som vyslovil ešte ako pracovník ŠPÚ: „Čo môžu úradníci v Bratislave vedieť o tom, čo sa potrebujú učiť deti v Spišskom Hrhove?“

V súčasnosti učíte (hoci iba na čiastočný úväzok) aj na cirkevnom gymnáziu. V čom je to iné ako na štátnej necirkevnej škole?

Žiaľ, už neučím. Táto kapitola sa skončila, resp. prinajmenšom prerušila. Gymnázium C. S. Lewisa sa podľa

Štát by mal ustúpiť do úzadia – definovať základné, jednotné minimum a zvyšok nechať na školy.

mňa zásadne líši aj od väčšiny cirkevných škôl. Predovšetkým tým, že nie je uzavretým svetom, že je v kontakte s reálnym životom a v dobrom zmysle slova núti učiteľov, aby robili veci nie rutinne, ale vždy s ohľadom na potreby „klienta“. Toto sa v štátnej škole, kde je všetko zviazané rôznymi tabulkami a smernicami, môže podariť iba veľmi ťažko. V tom je podľa mňa výhoda neštátnych škôl. Na druhej strane, učitelia sú zaťažení na hranici únosnosti a táto záťaž spôsobuje pomerne veľkú fluktuáciu v pedagogickom zbore.

Majú cirkevné školy vôbec opodstatnenie? Slovenčina, matematika či chémia sú predsa univerzálne a hodiny náboženstva môžu mať žiaci aj na štátnych školách. Čo poskytuje cirkevná škola navyše?

18. novembra 2009 som bol v Národnom divadle na jednom podujatí s Václavom Havlom a jeho slovenskými priateľmi. Bol to veľmi príjemný večer. Dve veci mi zostali v srdci hlbšie ako tie zvyšné. Jednou z nich bolo zamyslenie Václava Havla o tom, že morálka musí byť niekde ukotvená. V niečom, čo presahuje tento svet. A na to vraj treba dve veci: večnosť a nekonečnosť. Tu je asi hlavné poslanie cirkevných škôl, ktoré by mohlo byť zrozumiteľné aj sekulárnemu človeku – aby sme nezabudli poznávať a konať s ohľadom na večnosť a nekonečnosť.

Ako kresťan a učiteľ dejepisu dobre viete, že v histórii ľudstva bolo viacero momentov, kedy bolo správanie cirkvi prinajmenšom problematické. Ako sa na cirkevných školách na hodinách dejepisu preberajú križiacke vojny, upálenie Jána Husa či Gior-

dana Bruna, 30-ročná vojna, protireformácia, mlčanie Vatikánu voči Hitlerovmu režimu a pod.?

Nemôžem hovoriť za všetky cirkevné školy. Ale ja osobne som neučil o týchto veciach inak na cirkevnej škole a inak na štátnej. Jediný rozdiel bol asi v tom, že keď som učil skupinu žiakov, z ktorých takmer všetci boli aktívni praktizujúci kresťania, tak som si dovoľil malý teologický vhlád. Možno vás k tejto otázke inšpirovala častá predstava, že kresťania by sa radi prezentovali ako lepší ľudia než nekresťania, a preto môžu mať problém priznať si zlyhania. Podľa mňa sa kresťan odlišuje od nekresťana nie bezhriechnym životom, ale pokáním a vierou v zástupnú smrť Kristovu. Tieto témy by teda mohli byť príležitosťou na pokánie. To ale nemusí znamenať sypať si popol na hlavu, alebo odsudzovať tých, ktorí konali chybné. Niekedy sa dá pochopiť, niekedy odpustiť.

Náša dlhoročná spolupráca vzišla z toho, že sa nám veľmi páčili testové otázky z dejepisu a náuky o spoločnosti, ktoré ste pre EXAM vytvorili. Bolo z nich zrejme, že dejepis pre vás nepredstavuje iba súhrn faktov, ale že žiakov vediete k hlbšiemu porozumeniu súvislostí. Nájsť takého dejepisára však nebolo ľahké. Čo si myslíte o tom, ako sa u nás žiaci zoznamujú s dejinami?

Ďakujem za tie slová. Čo povedať? Ťažko generalizovať. Ja som pôvodne dejepis nechcel študovať, lebo som neznášal bifľovanie zoznamov faktov.

Ja som pôvodne dejepis nechcel študovať, lebo som neznášal bifľovanie zoznamov faktov.

Martin Kríž pri jaskyni v Kumráne (Izrael), v ktorej sa v 50. rokoch minulého storočia našli stovky zvitkov so starovekými biblickými textami. Pre učiteľa dejepisu a kresťana nepochybe veľmi vzrušujúce miesto...

A ešte viac som neznášal bifľovanie poučení, ktoré z tých faktov plynuli a ktoré vymyslel niekto iný. Keby sa v roku 1992 bolo dalo na nejakej univerzite v ČSFR nastúpiť na odbor filozofia – matematika, dnes by som nebol dejepisárom. Doslova vyslobodením zo zakliateho zámku bol pre mňa až štvrtý ročník na VŠ. Vtedy som konečne stretol dvoch učiteľov, ktorí mi pomohli porozumieť, o čom je dejepis – tak, ako ste to sformulovali vo svojej otázke.

Ako sme na tom s učebnicami dejepisu a náuky o spoločnosti? Používate ich pri vyučovaní? Sú dobré?

Stručne a jasne: používam učebnice dejepisu pre ZŠ. Tie znesú prísne kritériá. Ostatné učebnice dejepisu a občianskej náuky nepoužívam, alebo len veľmi okrajovo.

Predpokladám, že kvôli reforme sa píšú nové učebnice dejepisu. Budú lepšie ako tie predošlé? A bolo vôbec potrebné písať nové učebnice?

Na túto otázku by som radšej neodpovedal – nechcem hodnotiť skôr, ako

ich uvidím. Mal som v rukách zatiaľ len občiansku náuku pre 6. ročník ZŠ, ktorá nie je lepšia ani horšia ako tie predošlé. Bojím sa o dejepis, ale nechcem strašiť, kým neuvidím výsledok.

Je ťažké, ba priam nemožné, vyhnúť sa v takomto rozhovore téme školskej reformy. Podieľali ste sa nejako oficiálne na jej príprave?

31. januára 2008 som sa zúčastnil na rokovaní Ústrednej predmetovej komisie občianskej náuky. Povedali nám, že 13. februára 2008 chcú mať reformné štátne vzdelávacie programy na stole. Pritom komisii chýbalo viacero dôležitých vstupných dát, ako napríklad časová dotácia predmetu. Prítomný člen vedenia ŠPÚ na otázky odpovedal arogantne a podráždene. Na druhý deň som sa preto listom vzdal členstva v tejto komisii. Tým sa moja účasť na príprave tejto reformy skončila.

Svojho času ste boli pracovníkom Štátneho pedagogického ústavu, kde ste sa ako člen projektového tímu vedeného P. Černekom venovali príprave kurikulárnej reformy. Do akej miery vychádza súčasná reforma z myš-

Moja najdôležitejšia rada školám znie: vezmite si toľko slobody, koľko dokázate uniesť. A nedajte sa odradiť ťarchou zodpovednosti. Tá k slobode patrí, nemožno na ňu zabúdať, ani pred ňou utekať.

lienok a materiálov, ktoré tento tím rozpracoval?

V mnohom prevzali terminológiu, ktorú sme používali aj my. Pokúsili sa prevziať aj niektoré myšlienky. Ale túto reformu pripravili a riadia ľudia, ktorých nastavenie mysle je dosť odlišné od toho, ktoré sme mali my s P. Černekom, takže mnohé myšlienky nakoniec vyznievajú dosť odlišne. Na druhej strane mnohí ľudia z nášho tímu pracovali aj v Mikolajovom tíme, takže určité prvky sú zachované. Môj prevažujúci pocit je však smútok z toho, ako tvorcovia tejto reformy naložili s našou prácou.

V ostatnom čase ste mali niekoľko prednášok, v ktorých ste učiteľov in-

špirovali, ako môžu využiť voľnosť poskytnutú školskými vzdelávacími programami. Čo by ste teda školám poradili – ako s ňou majú naložiť?

Chcete odo mňa, aby som tri hodiny rozprávania zhrnul do niekoľkých viet. Ale dobre, tak aspoň jedna hlavná myšlienka. Fedor Gál povedal, že slobodu nám nikto nedá. Každý jej má len toľko, koľko si vezme. Moja najdôležitejšia rada školám znie: vezmite si toľko slobody, koľko dokázate uniesť. A nedajte sa odradiť ťarchou zodpovednosti. Tá k slobode patrí, nemožno na ňu zabúdať, ani pred ňou utekať.

Nedávno médiami prebehla správa, že v Austrálii úrady zakazujú učiteľom komunikáciu s vlastnými žiakmi na sociálnych sieťach typu Facebook. Spomenul som si pri tej správe na vás, pretože viem, že vy sa takejto komunikácii nevyhýbate. Nebojíte sa, že by to mohlo priniesť nejaké problémy?

Každá komunikácia môže priniesť problémy – Facebook, aj „face-to-face“. Snáď by som aj súhlasil s tým, že tá facebooková skrýva viac rizík. Ale možno je to tak, že sú to len iné, doteraz neznáme riziká – a preto sa ich viac bojíme. Ja vidím vo Facebooku okrem rizík aj príležitosti. Napríklad byť vnímaný aj ako človek – a to je veľká devíza. Devíza, ktorá je však vždy

Po kolená v rieke Jordán.

spojená aj so zvýšeným rizikom. Na Facebooku, rovnako ako mimo neho. Takže zatiaľ na sociálnych sieťach veselo „fičím“ a neprinieslo mi to žiadne vážnejšie problémy. Nevylučujem však, že časom zmením názor a dám protinožcom za pravdu.

Vďaka za zaujímavé rozprávanie.

DOBRÁ ŠKOLA je už
aj na Facebooku!
Staňte sa jej
fanúšikmi!

Čitatelia o DOBREJ ŠKOLE

Len nedávno som objavila Váš časopis a všetky tri čísla som prečítala na jedno posedenie, lebo ma zaujal témami aj odbornosťou. V školstve síce nepôsobím, ale ako rodiča sa ma táto problematika denne dotýka.

V záujme ďalšieho skvalitňovania obsahu mi napadlo, či by nebolo dobré usilovať sa viac o to, aby sa k daným problémom vyjadrila aj zodpovedná strana, napr. ministerstvo školstva a pod. Aby časopis nebol iba ventilom nespokojnosti učiteľov, ale zároveň aj hnacou silou vpred, konštruktívnou kritikou. Ďakujem Vám za Vašu prácu.

PaedDr. Eva Majerová

No konečne! Povedala som si už pri prvom čísle DOBREJ ŠKOLY. Ten úžasný pocit, že v slovenskom školstve nepracujú len so všetkým súhlasiaci a nemo prítakávajúce bábky, ktoré sa riadia stredovekým Audi, vide, tace, si vis vivere cum pace (Ak chceš mať pokoj v živote, počúvaj, divaj sa a mlč), ma naplnila optimizmom a vierou v radostnejšiu budúcnosť tohto národa. Keby si ešte politici uvedomili, že aj počúvať je výsadou múdrych, mala by reforma na Slovensku zmysel. Vox populi, vox dei! :)

Mgr. Zuzana Rabčanová

Čo potrebuje učiteľ?

Pri hodnotení situácie v našom školstve sa často stretávame s konštatovaním, že je konzervatívne, nepružné, nevychováva pre život a pre žiakov je stresujúce. Posudzujeme osobnosť pedagóga a žiadame od učiteľov, aby sústavne zvyšovali kvalitu svojej práce, zvládali nové metódy, predpisujeme im kredity.

Oprávnene chceme, aby učiteľia učili pre život, aby žiakov zaujali a motivovali. Hovoríme, že na dosiahnutie týchto cieľov sa musia v prvom rade zmeniť samotní učiteľia a ich prístup k žiakom a k vlastnej profesii. Chýbajú nám však diskusie, ktoré by sa hlbšie zaoberali postavením a podmienkami práce učiteľov. Ako je to možné, keď učiteľ je jedným z podstatných článkov výchovno-vzdelávacieho procesu? Neuvádza sa, koľko frustrovaných učiteľov každý rok opúšťa naše školstvo a hľadá uplatnenie v iných profesiách. Nevieime, akú mieru stresu prežívajú učiteľia, koľkí trpia syndrómom vyhorenia. Čo im ponúkame na obnovu ich síl?

Kto nikdy neučil, nevie si predstaviť, ako veľmi záťažová je táto profesia. Vieme pochopiť rodičov, že po svojej práci sú už príliš unavení, aby sa venovali svojim deťom. Nevidíme však, že učiteľ sa denne okrem vlastných detí stará o desiatky ďalších. Že im okrem vedomostí dáva pozornosť a cit, ktoré častokrát doma nedostávajú. A nikto sa nepýta učiteľov, koľko energie ich to stojí a či ešte majú z čoho dávať. Zabuďme, že učiteľ je človek ako každý iný so všetkými ľudskými problémami. Čo iné môže odovzdať preťažený, vystresovaný učiteľ žiakom, než svoj stres a únavu?

Učiteľ vstupuje do výchovno-vzdelávacieho procesu celou svojou osobnosťou, je jeho vedúcim a limitujúcim faktorom. Preto by mu spoločnosť mala venovať primeranú starostlivosť.

Z pozície *Akadémie vzdelávania* nedokážeme zmeniť postavenie pedagógov v našej spoločnosti ani zlepšiť podmienky ich práce. Čo však môžeme učiteľom poskytnúť, sú kvalitné vzdelávacie programy, tréningy, v rámci ktorých majú možnosť pomocou najmodernejších psychologických poznatkov a metód rozvíjať a harmonizovať svoju osobnosť, obnovovať zásoby síl a zlepšovať kvalitu svojho života. Cieľom je, aby do vyučovacieho procesu prichádzali v pohode a pri-

pravení zvládať i tie najnáročnejšie situácie. V tomto kontexte možno pedagógom odporučiť napríklad kurz **Stres manažment**, ktorý je zameraný na zvyšovanie odolnosti učiteľa.

Pre úspech v osobnom živote aj v povolani má veľký význam rozvíjanie emocionálnej inteligencie. Výskumy ukázali, že úspešnosť na 80 % určujú iné faktory než vysoký inteligentný kvocient a dobrý školský prospech. Účastníci kurzu **Emocionálna inteligencia** si zdokonalia poznanie seba samého, ako aj citlivosť voči druhým. Emocionálna kompetencia ovplyvňuje všetky kľúčové oblasti života a naše city určujú, ako dobre vieme realizovať svoj duchovný potenciál. Preto ak

učiteľ rozvinie tieto kompetencie u seba, môže ich lepšie rozvíjať aj u svojich žiakov.

Na skvalitnenie vzájomnej komunikácie slúži kurz **Efektívna komunikácia**. Na zvládanie problémových situácií, akou je napríklad agresivita druhej strany, sa zasa zameriava kurz **Asertívna komunikácia**.

Viesť žiakov k zodpovednosti a vyššiemu výkonu pomôže učiteľom kurz zameraný na nadobudnutie zručností v **koučingu**. Účastníci tohto kurzu si osvoja základné princípy a podstatu koučovania, ktorá spočíva v používaní účinných otázok podľa poradia GROW (cieľ, realita, možnosti, voľba). Zároveň sa zoznámia s postupmi zameranými na zlepšovanie motivácie a na učenie sa. Pre tých, ktorí by chceli osobné konzultácie, môžeme poskytnúť aj **individuálny koučing**.

V ponuke *Akadémie vzdelávania* sú aj viaceré ďalšie kurzy, ktoré môžu pedagógom uľahčiť zvládanie ich náročného povolania. Veríme, že školy, ktoré sa starajú o svojich učiteľov, ale aj učiteľia – jednotlivci, ktorí chcú pracovať na svojom osobnostnom raste, si spomedzi nich vyberú tie, ktoré najlepšie zohľadnia ich potreby.

× PhDr. Tamara VAŇKOVÁ

Metodik / lektor
Akadémie vzdelávania

Peniaze, rodina a výchova detí

Nedávno sme oslávili 20. výročie významných spoločenských zmien. Takéto zmeny vždy zasahujú aj do rodinného života, či už si to prajeme, alebo nie. V posledných desaťročiach minulého storočia sme na škole najčastejšie pomáhali rodičom a žiakom riešiť typické generačné nezhody v rodinách. Ako sa odvtedy zmenili rodiny súčasných študentov gymnázií a problémy, s ktorými najčastejšie zápasia?

Dnešní rodičia našich žiakov si stále vážia vzdelanie (sú to zväčša absolventi VŠ) a mnohí z nich sú spoločensky a ekonomicky úspešní. Určite sú viac pracovne vyťažení ako kedysi. Niektorí z nich sú ekonomicky takpovediac „za vodou“. Rodina je pre nich stále dôležitou hodnotou. Matky často nemusia pracovať, iba sa starajú o deti. Otcovia sa tešia z práce, ktorej plody ich presahujú, tešia sa zo zabezpečenia rodiny a dúfajú, že v ich úsilí bude niekto pokračovať.

Aké problémy pomáhame riešiť v súčasnosti? Problémy nasýtených, milovaných detí, zahltených všetkými možnými „dobrami“, ktoré sa dívajú na svet ako na priestor pripravený im slúžiť. Nemajú motiváciu na zmenu, snaženie, túžbu, ktorú môžu ony naplniť. Chýba im dôvod na akékoľvek úsilie, na tvorbu, nezažívajú radosť

z vlastej činnosti. Ich záujmy už často nie sú ani len konzumné – nie sú žiadne. Pred niekoľkými rokmi nám tento trend opisovali učitelia na gymnáziu v Kerkrade (Holandsko) aj na gymná-

tvrdý (alebo príliš mäkký), zlyhal som v tom podstatnom, prečo som to vlastne všetko robil.“ Smútok spoločensky úspešného otca je vždy akosi tragický. Zlyhal v nenahraditeľnej role?

ziu v Nordene (Nemecko). Nemci dokonca tvrdili, že niektorí ich absolventi už ani nemajú záujem ísť na vysoké školy. Podpora v nezamestnanosti spolu s rodičovskými dotáciami stačí uspokojiť ich potreby. Aj my sa dnes čoraz častejšie stretávame s rodičmi, ktorých deti sú síce nadané, ale školské výsledky majú veľmi slabé, ktoré majú rady spoločnosť, ale iba pokým pre ňu netreba vynaložiť žiadne úsilie. Netrápi ich vlastná perspektíva, sú spokojní. Nie však ich otcovia!

Príde čas, kedy bude treba odovzdať rodinný majetok dedičom. To je často ľudská aj ekonomická dráma. Podľa štatistík stratí v USA šesť z desiatich zámožných rodín rodinné bohatstvo v druhej generácii, deväť z desiatich v tretej. Sú to väčšinou rodiny, v ktorých boli deti vychovávané v okázalom dostatku, v ktorých veta „To si nemôžeme dovoliť!“ nikdy nezaznela. Mnohí otcovia si sypú popol na hlavu: „Venoval som rodine málo času, dal som prednosť práci, spolahol som sa na manželku, že to zvládne, bol som príliš

V našom slovenskom priestore sa zatiaľ nie je kde poučiť, iba na vlastných chybách. Deti sú našťastie ešte aj v gymnaziálnom veku tvárne. Rada by som ponúkla zopár našich skúseností a uviedla niekoľko aspektov, ktoré sa nám pri výchove dieťaťa v zámožnej rodine zdajú dôležité:

1. **Je dôležité si uvedomovať, že deti sa učia predovšetkým pozorovaním. Otec má naučiť dieťa žiť v spoločnosti.** Očakáva sa od neho, že v rodine predstavuje a vyžaduje dodržiavanie morálnych zásad, ale v spoločnosti má byť predovšetkým silný a má hrať evolučnú úlohu „samca“, pre ktorého je dobré to, čo zabezpečí dobré prežitie jeho potomstva. Deti majú možnosť túto jeho rozporuplnú rolu vidieť. **Majú možnosť posudzovať jeho morálku aj jeho úspešnosť.**
2. **Pre mnohých mladých ľudí je dnes autorita z pozície moci ne-**

Riešime problémy nasýtených, milovaných detí, zahltených všetkými možnými „dobrami“, ktoré sa dívajú na svet ako na priestor pripravený im slúžiť.

známym pojmom. Pri autoritatívnej výchove pociťuje dieťa v období pubertálneho osamostatňovania silnejšiu potrebu hľadať a budovať si vlastnú autoritu v partiách rovesníkov. Uplatňovanie bezbrehej slobody bez zodpovednosti vedie často k asociálnemu správaniu dieťaťa. Úspešná (a pritom deťmi akceptovaná) sa zdá byť **rola otca ako spolupracovníka, spolutvorcu, sprievodcu na spoločných športových, výskumných, expedičných alebo iných akciách.**

3. Je dôležité viesť deti k umeniu žiť tak, ako keby som nebol bohatý. Dať deťom možnosť zdieľať životnú filozofiu otcov a matiek, keď bohatstvo ešte iba tvoria.

4. Naučiť deti rešpektu voči peniazom. Napríklad tak, že rodičia pred nimi nakupujú. Deti sa nemajú domnievať, že karta je nekonečný automat na peniaze. Mali by poznať vety ako „*To nepotrebuje.*“ alebo „*Je to príliš drahé.*“

5. Vreckové by nemalo byť samozrejmosťou. Jeho výška by mala byť odvodená napríklad od miery účasti dieťaťa na rôznych činnostiach v rodine. Povinnosť spolupodieľať sa na domácich prácach je nevyhnutná. Zvyk našetriť si na to, čo chcem, by mal byť samozrejmosťou. Dary by mali byť vnímané iba ako niečo výnimočné.

6. Na pochopenie vzťahov medzi prácou, príjmami, ziskom a daňami je vhodné **dať deťom možnosť zúčastňovať sa na diskusiách o rodinnom rozpočte.**

7. Je dobré, keď rodičia umožnia dieťaťu pracovať (primerane jeho veku) a získavať vlastné pracovné skúsenosti.

8. Je rozumné učiť dieťa investovať.

9. Rodina by tiež mala u detí pestovať „**inteligenciu srdca**“, mala by ich naučiť **prežívať súcit s inými a prispievať z vlastného týmu, ktorí sú v núdzi.**

10. Veľmi dôležité je budovať u detí **povedomie, že sú správcami majetku, nie jeho výhradnými spotrebiteľmi.**

Úspešná (a pritom deťmi akceptovaná) sa zdá byť rola otca ako spolupracovníka, spolutvorcu, sprievodcu na spoločných športových, výskumných, expedičných a iných akciách.

Rada by som zdôraznila, že uvedené zásady sú vhodné pre každú rodinu, bez ohľadu na výšku bankového konta rodičov.

Pri úvahách o živote a role muža v spoločnosti sa v poslednom čase často hovorí o istej kríze mužstva a otcovstva. Muž sa otcom iba stáva, a to z vlastnej vôle, rozhodnutím rozumu, zatiaľ čo žena – matka je s potomstvom spätá biologicky, od prírody. Je zaujímavé, že o role matky v rodine sa teraz v spoločnosti premýšľa menej. Akoby sme o nej už všetko vedeli. Žena – matka je prirodzenou spoločníčkou dieťaťa, učí sa s ním rásť, robí mu prvú partnerku, vedie s ním dialóg, poskytuje mu zázemie až do jeho dospelosti. Dieťa zažíva prvé signály nesúhlasu, obmedzenia či hraníc práve od matky. Jej rola je v zdravom vývoji rodiny nenahraditeľná.

Ako ovplyvnili spoločenské zmeny pozíciu matiek v našich rodinách? Už to nie sú uponáhľané, nervózne, neupravené ženy, padajúce pod „druhou šichtou“. Mnohé nepracujú vôbec. Manželia od nich očakávajú, že budú ich ozdobou a postarajú sa o deti. Aká však môže byť realita tejto starostlivosti?

Stáva sa, že matky chránia a zakrývajú skutočný život detí, „oslobodzujú“ preťaženého otca od ich problémov, ale nerastú s deťmi, nezdediajú sa navzájom. Postupne dochádza k problémom vo vzťahoch medzi matkou a deťmi, k napätiu medzi ich rozdielnymi hodnotami. Najneskôr v puberte prekročí kríza únosnú hranicu a otec sa o nej dozvie. Potom sa stanú matky buď anjelmi pomsty pre školu, alebo ublíženými matkami, ktoré sa pre rodinu obetovali. Hľadajú riešenia u psychoanalytikov, v sektách, v ekologických aktivitách, v náboženských združeniach, v pomoci prostitútkam, zvieratám, vo feministickom hnutí, u milencov a pod.

Na druhej strane sila ženskej osobnosti, jej schopnosť rásť, rozvíjať sa a rozdávať, sa môže prejavovať práve v situáciách, kedy v materiálne zaopatrenej rodine žena nie je pod žiadnym tlakom. Sama si dáva úlohy, žije pre druhých, tvorivo rozvíja seba aj deti. Takéto zvládnutie svojho života napriek všetkým zmenám v spoločnosti i osobným zlyhaniam robí ženu – matku prirodzeným pilierom rodiny. Som rada, že sa vo svojom povolani stretávam aj s takýmito matkami.

× RNDr. Mária SMREKOVÁ
1. súkromné gymnázium
Bajkalská ul., Bratislava

Literatúra:

Peter Šimčák, Miloslav Doubrava,

Pioneer Investments

Drama rodinných majetkú, Reflex 41/06

Luigi Zoja : Soumrak otců

C. Hoschl: Očima Cyrila Hoschla, Reflex 39/06

Rozsah priamej vyučovacej činnosti a tvorivosť pedagógov

Pred viac ako dvoma desaťročiami, keď som začala pracovať v školstve, bol rozsah priamej vyučovacej činnosti učiteľa (ďalej len úväzok) na základnej škole stanovený na 21 hodín a pre stredoškolských pedagógov na 19 hodín týždenne. Po roku 1989 došlo k zjednoteniu úväzkov učiteľov ZŠ i SŠ na 20 hodín týždenne. Tento stav však dlho nevydržal.

Postupne sa úväzky začali zvyšovať a v súčasnosti predstavujú 23 hodín na ZŠ a 22 hodín na SŠ. Dôvody? Nikde som sa o nich nedopočula, ani nedočítala, aj keď som urobila niekoľko „pátracích“ pokusov. Žiaľ, neúspešných. Jeden z nich som uskutočnila prostredníctvom Učiteľských novín. V júni 2007 v nich bol výňatok z legislatívneho zámeru zákona o postavení pedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení predložený na diskusiu (nielen) učiteľskej verejnosti. Na prelome júna a júla k nemu prebehla diskusia, v rámci ktorej som aj ja vyjadrila svoju pripomienku ohľadom zvyšovania úväzkov. (Vychádzala som z toho, že programové dokumenty po novembri 1989 žiadali okrem iného aj vypracovanie systému ochrany pedagógov pred nadmernou psychickou záťažou...) Prečo potom došlo k zvýšeniu úväz-

kov učiteľov o 3 hodiny týždenne? Pridanie troch hodín týždenne znamená za 40 týždňov navyše 120 hodín, čo je za celý školský rok cca 6 týždňov! Doposiaľ som nikde nenašla zdôvod-

Autorka predvádza kolegom prácu s kartičkovým kľúčom na rozlišovanie ihličín (Veltrh environmentálnych výučbových programov, Teplý vrch, 2009)

nenie (ak si odmyslím šetrenie finančných prostriedkov, resp. znížovanie počtu učiteľov). Pritom práca učiteľa je čoraz náročnejšia...

V jeseni 2007 som si v *Učiteľských novinách* prečítala, že vyhodnocovaniu pripomienok (medzi ktorými bola i tá moja) sa venovala pracovná skupina na prípravu legislatívneho zámeru zákona. Dovolím si odcitovať zverejnené stanovisko k mojej pripomienke: „Autorom legislatívneho zámeru zákona nie sú známe skutočnosti ani závery, ktoré viedli k zvyšovaniu základných úväzkov (znižovanie stavu pedagogických zamestnancov, resp. šetrenie finančných prostriedkov). Zákon má ambíciu svojim obsahom komplexne riešiť problematiku nielen profesijného rozvoja, kariérneho rastu a výkon činnosti, ale v starostlivosti o pedagogické-

ho zamestnanca aj rozsah vyučovacej činnosti (základný úväzok) prostredníctvom nariadenia vlády o rozsahu vyučovacej povinnosti a výchovnej činnosti pedagogických zamestnancov.“

Paradoxne – týždenný pracovný čas pedagógov sa za posledné dve desaťročia znížil zo 42,5 hodín na 37,5 hodín týždenne. Kým v minulosti po splnení základného úväzku na ostatné činnosti ostalo 22,5 hodiny ($42,5 - 20 = 22,5$), teraz je to iba 14,5 hodiny ($37,5 - 23 = 14,5$). Je však tých ostatných činností naozaj menej?

Práve naopak. Aj keď pripúšťam, že chyba môže byť niekde medzi stoličkou a klávesnicou (teda v nedostatočnej rýchlosti mojej práce), uvažujeme ďalej. V minulosti mali učitelia k dispozícii všetky učebnice, metodické príručky k nim s kompletne vypracovanými časovo-tematickými plánmi a prípravami na jednotlivé vyučovacie hodiny a učebné pomôcky boli pravidelne dodávané centrálné na všetky školy (počas existencie štátneho podniku Učebné pomôcky Banská Bystrica). O základné veci sa teda učitelia viac-menej nemuseli starať a zostával im tak čas aj energia na tvorivosť, ak mali záujem vytvoriť niečo navyše. Mám ešte v živej pamäti napríklad pravidelné súťaže v tvorbe učebných pomôcok. Sama som vytvorila počítačový program na rozlišovanie nerastov. Umiestnenie v okresnom kole bolo ohodnotené odmenou vo výške rovnajúcej sa takmer mesačnému platu (!). Pred 20 rokmi to bolo pre začínajúcu učiteľku veľmi príjemným prekvapením, ba až pozitívnym šokom.

A ako je to dnes? Po spustení školskej reformy je (pre chýbajúce učebnice) tvorivosť učiteľov nutnou podmienkou na to, aby vôbec mohlo prebehnúť nejaké vyučovanie.

Keď som sa pred tromi rokmi do-

Po spustení školskej reformy je (pre chýbajúce učebnice) tvorivosť učiteľov nutnou podmienkou na to, aby vôbec mohlo prebehnúť nejaké vyučovanie.

zvedla o pripravovanej reforme, potešila som sa, pretože problémov vyžadujúcich riešenie bolo naozaj dosť. Na jar 2007 som sa zapojila aj do verejnej diskusie vyhlásenej prostredníctvom *Učiteľských novín* a zúčastnila som sa (počas jarných prázdnin v rámci dovolenky) na jednom zo stretnutí učiteľov s lídrami slovenského školstva, ktoré v Krpáčove zorganizoval ŠPÚ. Prítomní učitelia boli informovaní, že pri vyučovaní biológie budú žiaci na jednej z dvoch týždenných hodín delení na skupiny. Profesor Zelina sa po mojom poukázaní na výšku úväzkov pedagógov vyjadril, že o týchto otázkach sa ešte bude rokovať, pretože príprava učiteľov po spustení reformy bude veľmi náročná na čas.

Po zverejnení niektorých častí aktuálnych reformných dokumentov v júni 2008 som sa však cítila ako po čelnej zrážke (s realitou). Namiesto sľubovaného polovičného počtu žiakov na hodine biológie došlo k prideleniu polovičného počtu hodín tomuto predmetu v Štátnom vzdelávacom programe (pri nezmenenom obsahu, iba jeho inom usporiadaní).

K úlohám dobrého pedagóga nepatrí iba výklad učiva, ale aj rôzne tvorivé aktivity so žiakmi. Aj nácvik „ekodivadla“ so žiačkami ZŠ Šarišské Dravce (na obr.) zbral ich učiteľom množstvo času. Žiačky zožali veľký aplauz. Kto ocení učiteľov?

Nepatrím k tým, ktorí sa ľahko vzdávajú, trpezlivo som čakala na nové zákony a vyhlášky. Niektoré ma potešili (napríklad časť zákona, ktorá súvisí so znížením maximálneho počtu žiakov v triedach a tiež uznanie II. kvalifikačnej skúšky), iné, žiaľ, sklamali. Posledným z nich bolo Nariadenie vlády Slovenskej republiky (422/2009 Z. z.). Týka sa rozsahu

priamej vyučovacej činnosti a priamej výchovnej činnosti pedagogických zamestnancov. K žiadnej pozitívnej zmene (rozumej zníženiu úväzku smerom nadol) nedošlo. Prečo? Nájde sa niekto, kto učiteľom vysvetlí, prečo sa ich úväzky v minulosti zvyšovali?

× RNDr. Danica BOŽOVÁ
ZŠ Mierová ul., Svit

Zasurfujte si, slovenčinári!

► www.litcentrum.sk

Stránka Literárneho informačného centra. Nájdete tu rozdelenie slovenských autorov podľa literárnych žánrov, ukážky tvorby slovenských autorov aj kompletný zoznam kníh vydaných na Slovensku.

► www.lingvistika.sk

Na tejto stránke nájdete stručné informácie o tom, čo je to fonetika, lexikológia, morfológia, syntax, štylistika, etymológia, pravopis, slovesnosť.

► www.zlatyfond.sme.sk

Vyše 1100 zdigitalizovaných slovenských literárnych diel na stiahnutie.

► www.books.sk

Encyklopédia súčasných spisovateľov na Slovensku. V bohatom indexe nájdete celé bibliografie autorov.

► www.hevi.sk

Stránka slovenského spisovateľa s odkazmi na jeho blogy, internetovú reláciu a výtvarné diela.

► www.klasici.sk

Texty Dobšinského rozprávok a Ezopových bájok.

► www.svet-rozpravok.sk

Texty známych rozprávok.

► www.jurajsabol.sk

Obsahovo bohatá a kvalitná stránka stredoškolského učiteľa Sj z Gymnázia J. A. Raymana v Prešove.

► www.slovincina.vselico.com

Stránka M. Gábriša, učiteľa Sj z Radošinej. Okrem základnej teórie slovenského pravopisu a literatúry obsahuje aj interaktívne cvičenia a možnosť otestovať sa staršími testami z Monitora 9.

Tieto linky pre vás vyhládala PaedDr. Jaroslava Koníčková, učiteľka Sj na ZŠ a MŠ v Liptovskej Osade.

Zašlite nám odkazy na zaujímavé internetové stránky aj pre učiteľov iných predmetov!

Zamyslenie nad obrazom aténskej školy

V jednej zo sál Apoštolského paláca vo Vatikáne môžu návštevníci obdivovať štyri obrovské nástenné maľby, ktoré v rokoch 1509 – 1510 namaľoval mladý (26-ročný) Raffael Santi na objednávku pápeža Júliusa II. Alegoricky sú na nich zobrazené teológia, filozofia, poézia a právo. Rád by som vám podrobnejšie priblížil jednu z týchto fresiek – alegóriu filozofie – ktorá je všeobecne známa pod názvom Aténska škola. Tento obraz by totiž mohol byť veľkou inšpiráciou pre naše školy...

Názov *Aténska škola* naznačuje, že obraz má pripomínať slávnu Platónovu Akadémiu, ktorá v Aténach fungovala po celé stáročia. Hneď na úvod však treba priznať, že v skutočnosti nejde

o historicky verný obraz. Jednak preto, že osoby na obraze (slávni antickí filozofi a vedci) nežili v rovnakom čase, ale aj preto, že Raffael nemal k dispozícii dostatočné historické podklady o tom, ako Platónova Akadémia v skutočnosti vyzerala. Ide teda o fikciu. Je však natoľko zaujímavá a inšpirujúca, že stojí za to sa nad ňou hlbšie zamyslieť. Pozrime sa teda na tento pozoruhodný obraz očami novodobého pedagóga.

Kde je učiteľ?

Pri prvom zbežnom pohľade na obraz nevieme rýchlo rozpoznať, ktorá z postáv predstavuje učiteľa. Už tento moment je veľmi zaujímavý, pretože vypovedá o niečom dôležitom: v Atén-

Učiteľ Platón vedie so žiakom Aristotelom zaniietenú diskusiu, ktorú pozorne sledujú okolostojaci žiaci.

skej škole učiteľ nehral takú centrálnu rolu, ako v tej našej. Viete si predstaviť, že by ste u nás vošli do triedy a nevedeli rýchlo identifikovať učiteľa? Asi ťažko, pretože skoro určite bude stáť „osamotený“ pred žiakmi. Pri lepšom pohľade si napokon všimneme priamo v strede obrazu dve ústred-

Raffaello Santi (1509-10): *Aténska škola*. Stanza della Segnatura (Podpisová sieň), Apoštolský palác, Vatikán.

(Je paradoxné, že táto freska vznikla na objednávku cirkvi, pretože práve ona významne prispela k tomu, že antická múdrosť a poznanie takmer zapadlo do zabudnutia. Aj samotnú Akadémiu v Aténach dal v roku 529 zatvoriť cisár Justinián I. s odôvodnením, že jej novoplatonizmus ohrozuje kresťanské učenie. Za záchranu myšlienok gréckych filozofov a vedcov pre našu civilizáciu vďačíme predovšetkým moslimským (!) Arabom, ktorí mnohé zásadné antické diela preložili do arabčiny. V tej prenikli vďaka vyspelej kultúre Maurov na Pyrenejský polostrov a následne (zhruba v 13. – 14. storočí) boli prekladané do latinčiny.)

né postavy, ktoré kráčajú vedľa seba a vedú rozhovor. Starší z oboch mužov je Platón (vľavo), ktorý jednou rukou ukazuje k oblohe a v druhej drží svoju knihu Timaios. Mladším diskutérom je Aristoteles, ktorý jednou rukou ukazuje k zemi a v druhej nesie svoju knihu Etika Nikomachova. (Malá odbočka: ak vám Platónova tvár pripadá akási povedomá, možno to bude tým, že Raffael použil podobu Leonarda da Vinciho. Iní žiaci na obraze sa zasa podobajú na Michelangela, Bramanteho, ba dokonca aj na samotného Raffaela.)

Aký je status týchto dvoch osôb v kontexte obrazu? V realite bol Aristoteles Platónovým žiakom. Ak prijmeme túto interpretáciu, potom by nás mali zaujať prinajmenšom dve veci, ktoré sú v našich školách pomerne zriedkavé: 1. že v rámci vyučovania učiteľ vedie so žiakom zanietenú odbornú diskusiu a ostatní žiaci (resp. časť triedy) ju pozorne sleduje, 2. že v tejto diskusii žiak s učiteľom nesúhlasí. Zatiaľ čo totiž učiteľ Platón ukazuje na oblohu, čím chce symbolicky poukázať na význam sveta ideí, ktorý on považuje za prvotný, žiak Aristoteles ukazuje na zem, čím naznačuje, že podľa jeho názoru musí poznanie vychádzať zo skúmania reálneho sveta.

V kontexte tohto obrazu by však bolo možné vnímať obe centrálné postavy aj ako dvoch učiteľov. Prinieslo by to ďalší inšpiratívny moment a otázku: prečo naša škola nevytvára vzdelávacie situácie, na ktorých by participovali súčasne viacerí učitelia? Sme zvyknutí, že každú vyučovaciu hodinu vedie iba jediný učiteľ. Má to, samozrejme, najmä ekonomické dôvody, je tu však aj iná príčina: keďže sme na účely vzdelávania ľudské poznanie umelo rozkúskovali na jednotlivé „predmety“ a prispôbili sme tomu aj pedagogické aprobácie učiteľov, je „prirodzené“, aby na hodine fyziky bol so žiakmi iba učiteľ fyziky, na chémii iba chemik a na biológii iba učiteľ

biológie. V skutočnosti to však vôbec prirodzené nie je, pretože mnohé nosné témy (voda, vzduch, život, energia, stavba hmoty, pohyb, fotosyntéza...) sú interdisciplinárne a bolo by veľmi žiaduce, aby sa s nimi žiaci oboznámili súčasne z rôznych pohľadov.

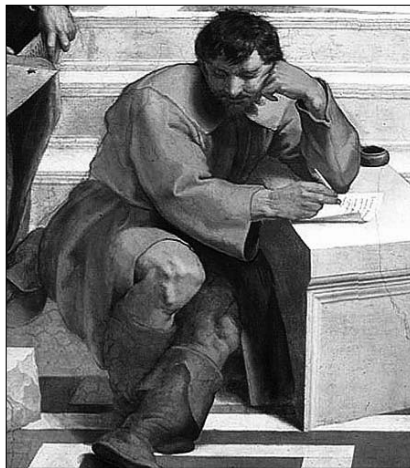
Zvláštni žiaci...

Prvá vec, ktorá nám asi udríe do očí, je fakt, že žiaci nie sú rovnako starí. V tomto pripomína Aténska škola naše málotriedky. Aj keď rozhodne ne navrhujem, aby sme všetky naše školy prerobili na systém málotriedok,

Žiak Sokrates (vpravo) vysvetľuje niečo svojim mladším spolužiakom Xenofónovi (v strede) a Antisténovi (vľavo).

pýtam sa: nebolo by rozumné v každej škole občas vytvárať situácie, v ktorých by sa starší žiaci učili súčasne s mladšími? Možno by sa mladší žiaci niektoré veci lepšie a ľahšie naučili od starších spolužiakov ako od učiteľa

Žiak Herakleitos premýšľa. Je to plnohodnotná vzdelávacia aktivita, ktorú by sme mali na vyučovaní podporovať.

– rozdiel v jazyku a v úrovni myslenia je predsa len menší. A naopak: možno by niektorým starším žiakom veľmi dobre padlo, keby mohli pred mladšími predviesť, že niečo ovládajú, že niečomu rozumejú. Nehovoriac o tom, že človek sa najlepšie niečo naučí tým, že to vysvetľuje inému.

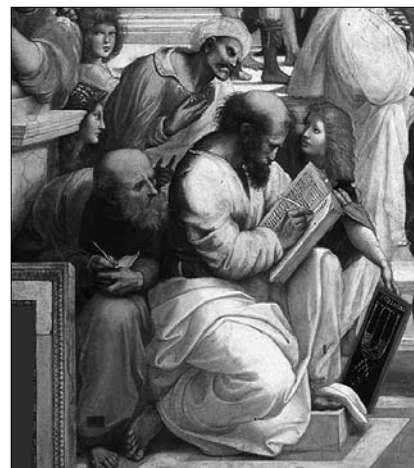
Ako prebieha vyučovanie?

Predovšetkým tu nevidíme to, čo je pre naše školy najtypickejšie: frontálne vyučovanie. Naopak, prebieha tu zmes rôznych aktivít – diskusie, práca v skupinách, samoštúdium z litera-

Žiak Diogenes sa venuje samoštúdiu.

túry, písanie... Na viacerých miestach učebne prebiehajú rozhovory v hlúčikoch. Obraz nám ďalej múdro pripomína, že aj premýšľanie je zmysluplná aktivita, ba dokonca práca. A malo by byť úplne v poriadku, pokiaľ by žiak isté chvíle počas vyučovania strávil jednoducho premýšľaním o uči-

Žiak Boethius opisuje od žiaka Pytagora a žiak Averroes mu spoza pleca pozorá do poznámok.

ve. A učiteľ by pritom nemal mať ironické, karhajúce poznámky typu „Čo pozeráš do plafónu, nespí! Na čo zasa myslíš? Počúvaj, čo hovorím!”

Nájde sa dokonca aj odpisovanie, ktoré je v našej škole vnímané ako podvod, ako niečo zlé, nečestné a nežiaduce. Ale vždy to tak byť nemusí. Pokiaľ (mimo skúšania) jeden žiak na niečo príde, niečo zaujímavé vymyslí či objaví a druhého to zaujíma a je ochotný vynaložiť istú námahu, aby si to prepísal do vlastných poznámok, mali by sme to možno hodnotiť pozitívne – ako prejav záujmu žiaka.

Ako je to s disciplínou?

Nuž, tá rozhodne nepatrila (z dnešného pohľadu) medzi silné stránky aténskej školy. Už na prvý pohľad je zrejmé, že v učebni asi nebude príliš ticho. Takmer určite je tam ruch, ba možno až vrava. Mali by sme však rozlišovať pracovnú vravu vyplývajúcu zo zaujatia učiacich sa (napríklad z ich diskusií o preberanej téme) a hluk spôsobený vyrušovaním nezainteresovaných, nudiacich sa žiakov. Mali by sme si tiež uvedomiť, že hrobové ticho v našich triedach je často prejavom nezaujmu žiakov a ich duševnej neprítomnosti na vyučovaní. Žiadalo by sa prehodnotiť priority: chceme disciplínu (t.j. ticho) alebo autentické učenie? Tie dve veci sa totiž navzájom vylučujú.

Situácia s disciplínou však bola v aténskej škole ešte horšia. Ako vidno, niektorí žiaci vôbec nedávajú pozor na to, čo hovorí učiteľ (resp. o čom diskutujú dvaja prítomní učitelia). A aby toho nebolo málo, žiaci nesedia nehybne na svojich miestach, ale posedávajú kade-tade po učebni. Niektorí sa po nej dokonca voľne pohybujú!

A čo pomôcky?

Pomôcok je veľmi málo. Jeden glóbus znázorňujúci Zem, jeden glóbus hviezdnej oblohy, jedno kruži-

Strabo drží model nebeskej sféry, Ptolemaios drží glóbus a Euklides rysuje s pomocou kružidla.

dlo. Žiadne meotary, dataprojektory, interaktívne tabule, počítače, žiadne IKT (informačno-komunikačné technológie). Napriek tomu je zrejmé, že v učebni prebieha skutočné učenie. Hoci nie som nepriateľom týchto technológií, mám pocit, že ich význam pre kvalitu vzdelávania sa príliš často preceňuje. Nudné a zbytočné fakty premietnuté dataprojektorom či napísané na interaktívnu tabuľu zostávajú nudnými a zbytočnými faktami...

Čo by nás ešte mohlo inšpirovať?

Záverom by som rád poukázal na tri ďalšie aspekty Aténskej školy, ktoré sú mi veľmi sympatické:

Tým prvým je krásne prostredie, ktoré priam povznáša a navodzuje príjemnú „intelektuálnu” atmosféru. Ostro tak kontrastuje s mnohými našimi triedami, v ktorých dominujú holé steny, formálne nástenky, podlahy bez kobercov, typizovaný, nevкусný školský nábytok a často aj zamrežované okná...

Za mimoriadne dôležitý považujem tiež fakt, že v Aténskej škole nevisia na stene hodiny. A som presvedčený, že to nie je iba tým, že vtedy ešte neboli vynájdené. Verím, že učitelia

tej školy veľmi dobre chápali, že proces učenia nemožno striktné a umele členiť na nejaké 45-minútové úseky, pretože by to bolo kontraproduktívne. Nie je predsa možné vopred vedieť, ako dlho bude žiakom trvať zvládnutie istej témy, do akej hĺbky sa dostanú, koľko budú mať k téme otázok, ako dlho o nej budú chcieť diskutovať... Nie je totiž nič horšie, ako keď sa konečne podarí vzbudiť u žiakov záujem a rozprúdiť zaujímavú diskusiu a vtom zaznie zvonec a žiaci sa musia okamžite preladať na úplne iné problémy, ktoré ich v tej chvíli vôbec nezaujímajú.

Tretie významné ponaučenie vyplýva z nápisu, ktorý je umiestnený priamo nad obrazom aténskej školy v Podpisovej sieni (Stanza della Segnatura). Tento nápis spresňuje, čo bolo cieľom vyučovania v aténskej škole a znie *Causarum Cognitio*, čiže *Spoznávanie príčin*. Zmyslom vzdelávania teda nebolo odovzdávanie faktov a informácií typu „to a to je tak a tak”, ako je to v našej dnešnej škole. V Akadémii bolo cieľom spoznávanie mechanizmov fungovania vecí, odhaľovanie príčin javov a kauzálnych väzieb medzi nimi. Možno namietat, že mnohým javom (najmä v prírodovednej oblasti) antickí vedci ešte nerozumeli, a teda ich vysvetľovali nesprávne. To je iste pravda. Na druhej strane sa zdá, že tomu, ako treba organizovať efektívne učenie a vzdelávanie, rozumeli lepšie ako my dnes. A to je na zamyslenie...

× RNDr. Vladimír BURJAN
EXAM testing, spol. s r. o.

DOBRÚ ŠKOLU môže čítať každý!

Všetky doterajšie čísla si môžete bezplatne stiahnuť (ako PDF) zo stránky jej vydavateľa:

www.exam.sk/index.php?id=exam_dobra_skola

Akadémia vzdelávania

Váš partner pre celoživotné vzdelávanie

Mäkké zručnosti

- Efektívna komunikácia v pracovnom procese
- Asertívna komunikácia – efektívna cesta k cieľu
- Vyjednávaci proces
- Predchádzanie a riešenie konfliktov – konflikt manažment
- Stres manažment

Poskytneme Vám
kvalitné vzdelávanie

Vzdelávanie v oblasti IT

Poradenské programy pre uplatnenie sa na trhu práce

Jazykové vzdelávanie

- Angličtina, nemčina, francúzština, španielčina, taliančina, ruština, slovenčina pre cudzincov
- Deti, mládež, dospelí
- Všetky vedomostné úrovne
- Všeobecné i odborné kurzy
- Príprava na medzinárodné certifikáty a maturitu
- Pobytové kurzy v zahraničí

Manažérske zručnosti

- Efektívna tímová práca
- Časový manažment
- Prezentácia
- Koučing
- Emocionálna inteligencia
- Obchodný rozhovor
- Manažment zmeny
- Hodnotenie pracovného výkonu
- Business protokol
- Príprava a vedenie porád
- Profesionálny marketing
- Vedenie ľudí
- Individuálny koučing
- Diplomatický protokol
a spoločenské správanie v praxi

Pekný deň :-)

Nájdete nás:

Akadémia vzdelávania, Gorkého 10, Bratislava,
tel.: 02/ 5441 2891 (odborné kurzy) 02/ 5441 0025 (jazykové kurzy)
a v 36 pobočkách na celom Slovensku

www.aveducation.sk

AKADÉMIA VZDELÁVANIA

Reforma očami učiteľov slovenského jazyka

V posledných mesiacoch sa v médiách, odborných časopisoch i na verejnosti často skloňujú slová „reforma školstva“. Vo svojom príspevku sa chcem zamyslieť nad reformou z pohľadu predmetu slovenský jazyk a literatúra, ktorý vyučujem už 16 rokov (momentálne na osemročnom gymnáziu).

Štátna školská inšpekcia vo svojich správach každý rok hovorí o slabšej až podpriemernej úrovni jazykových zručností, poukazuje na značné množstvo gramatických chýb a málo vyhovujúci grafický prejav žiakov. Vzdelávacie výsledky v Sj sú na II. stupni v porovnaní s požiadavkami vzdelávacieho štandardu nízke, žiaci nemajú utvrdené základy pravopisu, morfológie, nečítajú s porozumením...

Vyučovanie slovenského jazyka je v súčasnosti pre pedagógov jednou z najťažších úloh. Naučiť žiakov náročnú slovenskú gramatiku pri takom rozložení učiva, aké uvádzajú platné učebné osnovy a dosiahnuť, aby čítali text s porozumením pri súčasnom nezaujme o čítanie, je nadmieru náročné a nezriedka až frustrujúce – pre učiteľov i pre žiakov.

Z úst rodičov i samotných žiakov sa často (a do veľkej miery oprávnené) ozýva: Prečo má žiak poznať napr. prvotné a druhotné predložky, kedy bude v praktickom živote potrebovať určiť počet viet v zloženom súvetí? Je pre

žiacov dôležitý slovosled či vetné členy, keď nedokážu správne písať tvrdé a mäkké „i“, majú problém pracovať samostatne s textom a pochopiť zadanie konkrétnej úlohy?

Som presvedčená, že žiaci nemusia „vyrapotať“ všetky vybrané slová, tiež nepotrebujú k životu vedieť, či je spoluhláska b párová znelá alebo nepárová alebo že podmet môže byť vyjadrený rôznymi slovnými druhmi. A čo sa týka literatúry, nie je podstatné, aby žiak „vysypal“ zo seba všetky

životopisné údaje o spisovateľovi ešte aj s dátumom narodenia a úmrtia. Veď načo by mu to aj bolo? Literatúra predsa je (resp. mala by byť) o prežívaní, pocitoch a hodiny literatúry by mali byť založené na dialógu medzi žiakom a učiteľom. Myslím si, že pre deti je veľmi ťažké odpovedať na otázku: „Čo tým chcel autor povedať?“ Veď žiaci o zámere autora naozaj nemôžu mať ani potuchy, nemôžu ani tušiť, čo pociťoval autor pri písaní svojho diela, v akom bol rozpoložení. Správnejšia by preto boli otázka: „Páčilo sa ti prečítané dielo? Čím ťa zaujalo? Čo ti dalo?“ Nikdy by sme žiakom nemali vnucovať svoj názor. Každý z nich môže text pochopiť inak a vybrať si z neho pre seba niečo iné.

Ďalším „problémom“ v našom školstve je samotný učiteľ. Podľa autorov reformy má byť učiteľ tvorcom

školského kurikula, inovátorom výučbových stratégií, úspešným zberateľom kreditov, absolventom štúdia cudzích jazykov, úspešným riešiteľom projektov a tvorcom pozitívnej atmosféry v škole. Kedy má ale potom učiť? Reforma bola spustená bez toho, aby sa niekto učiteľov opýtal, či sú na ňu pripravení. A ani ich nikto nepripravil. Nevie, kto bude učiť, keď si budú všetci zvyšovať kvalifikáciu, aby naplnili svoj „kariérny rast“.

Aj samotné ministerstvo priznáva, že sa školám a učiteľom pririekla vážna úloha. V rámci nového dvojúrovňového modelu vzdelávania sme dostali kompetenciu (alebo povinnosť?) tvoriť školské programy, ktoré by mali reagovať na požiadavky regiónov, rodičov, zamestnávateľov... Časť z učiteľov sa však z rôznych dôvodov nestihla preškoliť. Tí následne odmietali tvoriť nové vzdelávacie programy a jednoducho odpisovali do „nových“ školských programov staré učebné plány.

Ak si reforma chcela klásť takéto ambiciózne a náročné ciele, mali sa v rámci nej tiež vytvoriť primerané podmienky pre učiteľov, aby neboli pracovne preťažovaní. Dnes sú zavalení neúnosným množstvom agendy, vypisujú desiatky rôznych tlačív a formulárov, riešia záležitosti triedy, zapisujú známky, dochádzku, hodnotia písomky, slohové práce, diktáty, besedy, čitateľské denníky, organizujú súťaže a pripravujú na ne žiakov, organizujú besedy, návštevy knižníc, galérií, koncertov, exkurzie a lyžiarske, plavecké či branecké výcviky. Za tým všetkým sa skrýva množstvo nevyčísliteľnej a neocenenej práce, množstvo hodín obetovaných z nášho voľného času. A to som ešte nespomenula mnohé rozhovory so žiakmi, ktorým sa často stávame dôverníkmi i priateľmi... Keďže ministerstvo nezvláda komunikáciu so širokou verejnosťou, jej

Podľa môjho názoru by sa mali úplne zmeniť ciele i obsah vyučovania, ktoré je dnes postavené na množstve nepotrebných informácií.

Povinne alebo dobrovoľne?

V tejto rubrike uverejňujeme príspevky internetových blogerov týkajúce sa školstva a vzdelávania, ktoré nás zaujali. Autorom dnešného textu je Richard Kališ, žiak 3. ročníka Gymnázia M. R. Štefánika v Novom Meste nad Váhom. Ďalšie jeho texty nájdete na richardkalis.blog.sme.sk.

Tak som poslednýkrát prevrátil stránku na Dostojevského *Zločine a tresť* a vytiahol záložku spomedzi listov. Dojmy? Silné, váhavé, rozporuplné s nádychom zadosťučinenia. Možno podobné, ako keď sa Raskolnikov priznal k svojmu činu. Nemám v úmysle hodnotiť toto dielo – na to sú tu vzdelanejší a inteligentnejší ľudia. Chcem iba na jeho príklade poukázať na čosi iné: na rozdiel medzi povinnosťou a dobrovoľnosťou v našich školách.

Toto dielo, rovnako ako mnohé ďalšie, patrí do kategórie povinnej literatúry. Literatúry, ktorá sa však aj takýmito povinnými „zbraňami“ stáva viac nechcenou ako čítanou. Pred rokom a pol, keď sa toto dielo preberalo u nás v triede, som bol aj ja jedným z tých, ktorí siahli radšej po obsahu na internete ako po samotnej knižke. A to len preto, že som musel. Preto, lebo učitelia sa oháňali tematickými plánmi a neustálym nedostatkom času. Už len tento ich prístup vo mne vytváral odpor ku knižke: „Musím?

Nie! Kdeže, ja schválne nemusím! Veď uvidíte!” A tak som proste použil nejaký bežne dostupný obsah, naučil sa pár poznámok z učebnice a život išiel ďalej. Presne rovnako ako s mnohými ďalšími povinnými dielami.

Jedného dňa som však hľadal knižku, ktorá by mi spríjemnila pobyt v nemocnici. Keďže nešlo o žiaden náročný zákrok, rozhodol som sa siahnuť po niečom zložitejšom. Po knižke, ktorá by ma vtiahla do deja, no zároveň by mi poskytla aj priestor na premýšľanie. Siahol som po *Zločine a tresť* a prečítal ho za týždeň.

So zatajeným dychom som otáčal stránky a s napätím vnímal Raskolnikovove myšlienkové pochody. Kniha ma jednoducho dostala. A to aj preto, že tentokrát som ju prečítať chcel, nie musel. Z povinnosti sa stala dobrovoľnosť, z nevyhnutnosti možnosť.

A práve v uplatnení tohto princípu by som videl skutočnú reformu

Zaujalo nás

školstva. Nie v nových, „vylepšených“ učebniciach, v ktorých je aj tak stále to isté učivo, iba vo farebnejšom obale. Nie v zmene arabských číslíc za rímske na dverách našich tried! Nie v nových názvoch predmetov, ktoré sa aj tak roky nezmenili a za takýchto podmienok ani nezmenia! A takisto nie v nezmyselných byrokratických požiadavkách na učiteľov, ktoré sa v konečnom dôsledku najviac negatívne odzrkadlia na nás – žiakoch. Skutočná zmena môže prísť len v prípade, ak sa odstráni starý systém povinností a nutností a do školstva sa zavedie viac dobrovoľnosti a slobody.

Nechcem, samozrejme, tvrdiť, že by školstvo fungovalo lepšie bez akýchkoľvek povinností. Nie som žiadny anarchista ani si nedokážem taký systém predstaviť. Z vlastnej skúsenosti však viem, že veci, ktoré sú ľuďom vnucované, sa často stávajú nenávidenými. V tomto je ľudská spoločnosť rovnaká už tisíce rokov a zrejme sa ešte ďalšie tisíce rokov nezmení.

A tak, či ide o literatúru, hymnu, náboženstvo alebo o bežný obsah vyučovania, vždy sa omnoho viac dosiahne cestou dobrovoľnosti ako silou povinnosti. Slovo „musíš“ nikdy nedosiahne toľko ako slovo „môžeš“.

× Richard KALIŠ

dokončenie zo str. 16

odozva je často plná nepochopenia: „Veď čo vy, učitelia, chcete? Odučíte si pár hodín, idete domov a ešte máte aj samé prázdniny!”

Čo dodať na záver? Podľa môjho názoru by sa mali úplne zmeniť ciele i obsah vyučovania, ktoré je dnes postavené na množstve nepotrebných informácií. Žiaci sa ich zbytočne učia naspamäť, a pritom ich nevedia využiť

v praxi. Naším cieľom by malo byť naučiť žiakov spolupracovať, podporovať ich tvorivé myslenie, odbúravať zbytočný stres. Žiakov treba učiť pracovať s písaným textom, robiť si poznámky z čítaného i počutého textu. Mali by vedieť napláňovať si prácu, odhadnúť, koľko im bude trvať, naučiť sa vzdelávať sa a zvyšovať si svoju kvalifikáciu počas celého života.

Problémov je teda naozaj dosť a do veľkej miery bude záležať na nás, ktorých sa reforma najviac týka, ako budeme postupovať a čo sa nám podarí. Ale predovšetkým je potrebné oceňovať prácu učiteľov, na pleciach ktorých dopadá bremeno reformy najťažšie.

× PaedDr. Beáta UHLIARIKOVÁ
učiteľka na Ev. gymnázii v B. Bystrici
a externá doktorandka na FHV UMB

Vďaka súťažiam sa dostaneme k žiakom bližšie

Článok V. Burjana v 2. čísle *DOBREJ ŠKOLY* o pozitívach a negatívach žiackych vedomostných súťaží ma zaujal a inšpiroval k tomu, aby som sa podelila s našimi skúsenosťami.

Uvedený článok bol zameraný skôr na vedomostné súťaže. Pre žiakov sú však dôležité aj iné súťaže: športové, výtvarné, recitačné, spevácke... Podchytenie žiaka v oblastiach, v ktorých má možnosť vyniknúť a zažiť úspech, je dôležité pre jeho rozvoj. Malo by to byť významnou súčasťou práce (ba priam povinnosťou!) každého učiteľa. Školy by mali učiteľom aj žiakom vytvárať pre súťaže vhodné podmienky.

Súťaže majú viac pozitív, ako si mnohí uvedomujú. Umožňujú napredovanie žiakov v rôznych oblastiach a môžu pozitívne ovplyvniť dokonca aj slabo prosperujúcich žiakov či žiakov s poruchami učenia. Takíto žiaci sú v škole často menej úspešní, preto je pre rozvoj ich sebadomia obzvlášť dôležité, aby dostali možnosť ukázať, že aj oni sú v niečom dobrí, či dokonca lepší ako iní. Títo žiaci vedia vynaložiť obrovské úsilie a často nás prekvapia. V mnohých súťažiach môžu dosiahnuť výborné výsledky, ktorými doslova „šokujú“ svoje okolie.

Hoci sa na súťažiach zúčastňujú mnohí žiaci, najúspešnejšími bývajú spravidla tí najrýchlejší, najzručnejší či najtvorivejší. Ostatní sa učia vyrovnávať so sklamaním a prijímať vlastné prehry. Dôležitou úlohou učiteľa je dosiahnuť, aby nikto nezanevrel na súťaže a neodchádzal z nich s pocitmi sklamania. Preto sa snažíme povzbudiť, utešiť a motivovať aj tých menej úspešných. Oceňujeme ich snahu, vytrvalosť a pevnú vôľu.

Prostredníctvom súťaží často odhalíme talentovaných žiakov, s ktorými potom ďalej individuálne pracujeme. Opakovane sa stáva, že neskoršia

profesionálna orientácia žiakov súvisí s úspechmi, ktoré dosiahli v súťažiach. Tie ich často „naštartujú“ a ukážu im smer, ktorým sa majú v živote uberať.

Učitelia na I. stupni ZŠ, ktorí pracujú s mladšími deťmi, dobre vedia, že pre ne je typická hravosť a súťaživosť.

Žiačka cirkevnej ZŠ Narnia na Beňadickej ul. v Bratislave sa sústreďuje na otázky novej súťaže VŠETKOVÉDKO.

Všetky deti túžia vyhrať, byť v niečom prvé, lepšie ako iní. V tomto období si utvárajú postoj k sebe aj k iným, budujú si vlastnú sebadôveru. Preto je dôležité ukázať im, že každý môže byť v niečom dobrý či výnimočný. Samozrejme, podporujeme u nich aj spoluprácu a vzájomnú pomoc, no súťaženie má pre nich akési zvláštne čaro.

Učitelia by mali čo najlepšie poznať svojich zverencov. Aj prostredníctvom detských súťaží získavajú dobrý „diagnostický materiál“. Vidia, či dieťa rado súťaží, či sa chce prejavovať, v čom vyniká, akým spôsobom sa presadzuje, ako reaguje na prehru, ako prežíva radosť z úspechu či naopak, sklamanie. Vnímaví učitelia pozorujú, ako sa žiaci sústreďujú na svoju prácu, akým tempom pracujú, ako riešia problémy. Odhalia, v ktorých oblastiach je žiak úspešný, na čo má predpoklady,

k čomu inklinuje. Mnohé súťaže učia žiakov sústrediť sa, zmobilizovať sily a rýchlo reagovať. Ak chce žiak uspieť, musí pracovať presne a vedieť podať svoj najlepší výkon v tej správnej chvíli. To všetko sa mu v budúcnosti môže zísť, takže prostredníctvom súťaží sa

žiak môže pripravovať na mnohé situácie, ktoré ho v živote čakajú.

Mnohí žiaci súťaжами doslova „žijú“. Venujú pozornosť príprave, navzájom sa podporujú a povzbudzujú, držia palce svojim spolužiakom, spoločne s nimi prežívajú radosť z úspechu i prípadné sklamanie, čím vyjadrujú svoju spolupatričnosť. Takýto rozvoj empatie a sociálnych zručností je dôležitý na utváranie medziľudských vzťahov. Vďaka súťažiam žiaci často viac komunikujú, a to nielen medzi sebou, ale aj s učiteľmi a rodičmi.

Uvedomme si, že prostredníctvom rôznych súťaží lepšie spoznávame svojich žiakov a dostávame sa k nim bližšie. Aj preto sa oplatí venovať im náš čas a úsilie.

× PaedDr. Daša SITKOVÁ
ZŠ a MŠ Liptovská Osada

VŠETKOVEDKO

Prišiel, zabavil, potešil.
Kto? VŠETKOVEDKO.

1. ročník novej vedomostnej súťaže pre žiakov

I. stupňa ZŠ sa stretol s veľkým ohlasom medzi deťmi, učiteľmi aj rodičmi. 7 281 detí zo 440 škôl s nadšením dokazovalo, že vedia namiešať farby, rozlúštiť zašifrovaný text, vyriešiť logické úlohy, použiť teplomer aj kompas, na koho sa obrátiť v prípade nehody, poznajú zvieratká a ich zvyky, vedia, kedy sa zbierajú jahody... Viac ako 2 000 z nich sa po súťaži tešilo z krásnych odmen, všetci získali diplom.

Na záver hodnotenie účastníčky Dianky: „VŠETKOVEDKO je NAI!“ Čo k tomu dodať? www.vsetkovedko.sk

EXPERT geniality show

V novembri sa na 417 základných a stredných školách uskutočnil už 3. ročník celoslovenskej súťaže EXPERT. Vyše 8 500 žiakov od 6. ročníka základnej školy až po maturantov

ukázalo svojmu okoliu, že sú skutočnými expertmi v rôznych oblastiach ľudského poznania. Spomedzi mnohých ponúknutých súťažných tém žiakov najviac oslovili prírodovedné témy *Tajomstvá prírody* a *Planéta Zem*. Najťažšou spomedzi všetkých otázok sa tento rok ukázala byť táto: „Kto ako prvý opustil kozmickú loď a vystúpil do voľného vesmíru?“ A) V. Remek, B) J. Gagarin, C) A. Leonov, D) V. Te-reškovová. www.sutazexpert.sk

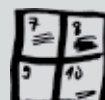
KOMPARO

Projekt nezávislého periodického testovania KOMPARO bude pokračovať v máji testovaním šiestakov a ôsmakov zo slovenského jazyka a literatúry, matematiky a všeobecných študijných predpokladov. Pre ôsmakov to bude výborná možnosť začať s prípravou na *Testovanie 9*. Školy môžu testy využiť aj ako koncoročné testy z profilových predmetov. Okrem výsledkov na úrovni žiakov majú školy jedinečnú možnosť porovnať sa so stovkami ostatných škôl. Práve výsledky podobných porovnaní sú čoraz častejšie jazyčkom na váhach pre rodičov, ktorí sa rozhodujú, na ktorú školu zapíšu svoje dieťa. www.komparo.sk

Kalendár aktivít pre školy

Dôležité termíny pre šk. koordinátorov súťaží a projektov spoločnosti EXAM.

MAREC 2010	Riaditelia základných škôl dostanú ponuku na otestovanie žiakov 6. a 8. ročníka v rámci projektu KOMPARO .	MAREC 2010	Do 29. 3. musia školskí koordinátori súťaží MAKSÍK a MAKS odoslať organizátorom odpovede 4. kola.
MAREC 2010	Zapojené školy dostanú výsledky 3. kola a zadania úloh 4. kola súťaží MAKSÍK a MAKS .	APRÍL 2010	14. 4. zverejnia organizátori na stránke www.matematickyklokan.sk výsledky žiakov v súťaži MATEMATICKÝ KLOKAN .
MAREC 2010	Zapojené školy dostanú zásielku s testami súťaže MATEMATICKÝ KLOKAN .	APRÍL 2010	Zapojené školy dostanú výsledky 4. kola a zadania úloh 5. kola súťaží MAKSÍK a MAKS .
MAREC 2010	22. 3. sa na prihlásených základných a stredných školách uskutoční súťaž MATEMATICKÝ KLOKAN .	MÁJ 2010	6. 5. sa na prihlásených základných školách uskutoční testovanie žiakov 6. a 8. ročníka v rámci projektu KOMPARO .
MAREC 2010	Do 18. 3. sa môžu základné školy prihlasovať na testovanie žiakov 6. a 8. ročníka v rámci projektu KOMPARO .	MÁJ 2010	Školy dostanú zásielku s výsledkami a diplomami pre všetkých riešiteľov v súťaži MATEMATICKÝ KLOKAN .

Jazykári, vzdelávajte sa v zahraničí!

Som učiteľkou cudzích jazykov a mojou životnou filozofiou je celoživotné vzdelávanie. Absolvovala som rôzne formy vzdelávania pre učiteľov: cez semináre v rámci metodicko-pedagogického centra, konferencie a prezentácie vydavateľstiev MacMillan, Oxford University Press, Longman, domáce letné jazykové kurzy aj workshopy organizované Britskou radou (resp. v súčasnosti Britským centrom). Najviac ma však oslovili zahraničné kurzy anglického jazyka prostredníctvom Národnej agentúry v Bratislave cez programy *Socrates* a *Comenius* (program celoživotného vzdelávania s možnosťou získania grantu z európskych fondov). Keďže som takýchto zahraničných kurzov absolvovala už niekoľko, skúsenosti z nich som spracovala aj vo svojej záverečnej práci pri absolvovaní 2. kvalifikačnej skúšky.

Koncom októbra 2009 som sa zúčastnila na 12-dňovom jazykovom

kurze v Cardiffe (Wales). Bol určený pre angličtinárov zo stredných škôl a zišlo sa na ňom 14 učiteľov zo Španielska, Švajčiarska, Rakúska, Nemecka, Rumunska, Estónska, Turecka a Slovenska. Prínosom pre účastníkov bolo, že na kurze prednášali fun-

dovaní univerzitní profesori a učitelia s mnohoročnou praxou. Navštívili sme aj dve stredné školy a strávili medzi ich žiakmi a učiteľmi dva úžasné dni. Pobyt v Cardiffe bol síce trochu hektický, ale budem z neho čerpať energiu po celý školský rok...

Som naklonená myšlienke syste-

matického vzdelávania učiteľov, najmä prostredníctvom kurzov v reálnom prostredí, v kontakte s reálnym jazykom, s možnosťou pozorovať a porovnávať edukačný systém v zahraničí s tým naším. Týmto krátkym príspevkom by som chcela najmä povzbudiť a podporiť všetkých učiteľov cudzích jazykov, aby sa aktívne uchádzali o možnosť absolvovať jazykové kurzy v zahraničí. Šance uspieť sú vyššie, ako si mnohí myslia. Je na to však potrebný aj súhlas riaditeľstva školy. Budete úspešní iba vtedy, ak máte ústretové vedenie. Také, aké mám ja v našej škole.

V blízkej budúcnosti bude (snáď) ďalším plusom možnosť získať za absolvovanie takýchto kurzov kredity – ide predsa o vzdelávanie súvisiace s výkonom pedagogickej činnosti.

× PhDr. Viera NIŽNÍKOVÁ
SOŠ obchodu a služieb, Prešov

Využívajte portál Úspešná škola

Portál *Úspešná škola* získava novú tvár. Je určený všetkým, ktorí majú záujem zvyšovať úroveň školstva využívaním inovatívnych trendov vo vyučovaní a zároveň zdokonaľovať seba samého. Snahou jeho autorov je vytvoriť jednotný, ucelený zdroj informácií potrebných na operatívnu prácu riaditeľov škôl a uľahčiť im tak rozvoj škôl.

Na tomto portáli nájdú vždy aktuálne spravodajstvo, legislatívu, informácie o grantoch, o možnostiach vzdelávania, ale aj kalendár dôležitých udalostí, termínovník opakujúcich sa činností a povinností školského manažmentu. Nechýba ani databáza škôl a množstvo námetov a praktických pomôcok na uľahčenie riadiacej práce.

Portál má tri sekcie: *Úspešný žiak*, *Úspešný učiteľ* a *Úspešný management*. V sekcii *Úspešný žiak* nájdete dôležité informácie o nových metódach výučby, námety na zvýšenie motivácie žiakov, návody, ako rozvíjať ich osobnosť, informácie o nových pomôckach a žiackych súťažiach.

Sekcia *Úspešný učiteľ* obsahuje informácie o triednej legislatíve či metódach strategického riadenia triedy. Predstavuje novinky z oblasti technológií a množstvo ďalších informácií z oblasti pedagogiky a riadenia vzdelávacieho procesu.

Sekcia *Úspešný management* je venovaná informáciám o strategickom riadení školy a jej financovaní. Nájdete tu návody ako správne viesť pedagogický kolektív, rady, ako komuniko-

vať s rodičmi, s verejnosťou, ako aj informácie o time managemente a bezpečnosti v škole.

Portál umožňuje jeho používateľom vymieňať si navzájom skúsenosti, diskutovať, ale aj klásť odborníkom rôzne otázky súvisiace s chodom vyššej školy (legislatívne, pracovnoprávne i metodické).

Portál *Úspešná škola* nájdete na adrese www.uspesnaskola.sk. Pokiaľ budete mať záujem, môžete sa podieľať aj na jeho tvorbe. Privítame akékoľvek vaše pripomienky a námety na zlepšenie a na ďalší obsah portálu. Môžete ich zasielať na edeapartners.sk.

Ako chcú firmy zmeniť školy?

Vzdelávacie projekty tvoria v rozpočtoch spoločenskej zodpovednosti významný podiel. Prečo sa firmy cítia spoluzodpovedné za stav školstva? Čo chýba firmám v spolupráci so školami? Aké CSR projekty sú úspešné a ako ich úspešne na školách realizovať? Čo potrebujú školy od firiem? To sú otázky, na ktoré sa pokúsia odpovedať účastníci **konferencie TREND CSR Forum, ktorá sa uskutoční 9. 3. 2010 v City Hoteli v Bratislave**. Podujatie bude určené nielen CSR-managérom, ale aj ďalším odborníkom, ktorí pracujú na projektoch medzi firmami a školami. Program bude rozdelený do 4 diskusných panelov:

1. panel: 9.00 – 10.30 hod. Firmy sa venujú vzdelávaniu finančne aj strategicky – prečo? Čo firmy potrebujú od škôl a čo školy od firiem?

Pohľad donorov, štátu, odborníkov na vzdelávanie a škôl na spoluprácu firiem, škôl a štátu.

2. panel: 10.45 – 12.30 hod. Talenty – kde ich nájsť, ako ich vychovávať a aké vlastne potrebujeme? Pohľad firiem na pracovný trh, zručnosti absolventov a žiadane kvality vyhľadávaných ľudí. Kreativita versus súťaživosť – aké zručnosti majú mať absolventi a aké podporujú firmy? Efektivita a talent manažmentu, pretlak talentov počas krízy. Čo sa zmenilo v roku 2009?

3. panel: 13.15 – 14.45 hod. Úspešné modely spolupráce – ktoré firmy a školy dosahujú spoločný cieľ? Reálne príklady úspešných foriem spolupráce medzi konkrétnymi vysokými školami a konkrétnymi firmami, prepojenie vzdelávacieho systé-

mu s reálnymi presnými potrebami firiem a pracovného trhu. Čo je potrebné pripraviť zo strany firmy a školy na úspešnú realizáciu projektu na VŠ?

4. panel: 15.00 – 16.30 hod. Úspešné CSR vzdelávacie projekty na Slovensku – ako ich realizovať efektívne? Diskusia zástupcov firiem a škôl o realizovaných projektoch na základných, stredných a vysokých školách, o výsledkoch, slabých miestach a problémoch pri zavádzaní inovácií do škôl. Dilemy a riešenia – ako sa dostať do najväčšieho počtu škôl efektívne? Guerilla taktiky pri zavádzaní projektov, ako nájsť aktívnych pedagógov, modely spolupráce a výsledky. Je financovanie projektov z 2 % dane filantropiou?

Prihlasovanie: www.etrend.sk/trend-detail-konferencie-/detail--24.html.

S LINGEOU rozumiete všetkému

Spoločnosť LINGEA, s. r. o. je popredným vydavateľom slovníkov a tvorcom pokročilých jazykových nástrojov a technológií s pobočkami na Slovensku, v Českej republike, Nemecku, Poľsku a Rumunsku. Medzi veľmi obľúbené a odbornou verejnosťou oceňované produkty patria elektronické a knižné slovníky. Ich výnimočnosť spočíva v originálnej, obsahu a rozsahom jedinečnej zdrojovej databáze, na ktorej už viac ako 10 rokov pracuje početný tím skúsených prekladateľov. Vďaka tomu sú slovníky Lingea originálne, aktuálne a živé. Odrážajú súčasný písaný i hovorený jazyk.

LINGEA ponúka ako jediná firma na trhu hneď niekoľko ucelečných súborov slovníkov, z ktorých každý je určený inej skupine zákazníkov. Z ponu-

ky si určite vyberie každý: začiatočník, študent aj prekladateľ. Vlajkovou loďou jej knižnej produkcie je súbor veľkých slovníkov, ktoré predstavujú najväčšie a najaktuálnejšie jednozväzkové slovníky na slovenskom trhu.

Podobne možno hodnotiť aj elektronické slovníky rady Platinum, ktoré predstavujú vrchol v slovníkových technológiách. Pracujú v prostrediach väčšiny operačných systémov (Windows, Macintosh, Linux, Intranet, Pocket PC i na prístrojoch iPod) a majú mnoho unikátnych vlastností (napr. možnosť prekladu neznámeho slova v texte bez jediného kliknutia myšou, iba ukázaním na slovo kurzorom).

O kvalite slovníkov LINGEA svedčia mnohé prestížne ocenenia, napr. opakovane získaná cena Slovník roka udeľovaná Jednotou tlmočníkov a prekladateľov alebo Tip redakcie PC REVUE pre produkt Lingea Lexicon5.

LINGEA dosiahla úspech aj v medzinárodnom meradle: slovníkovú technológiu LINGEA Lexicon si na spracovanie elektronických verzií slovníkov vybrali popredné svetové nakladateľstvá, ako Oxford University Press, Longman, HarperCollins a ďalšie. Tieto programy sa používajú v Európe, Južnej a Strednej Amerike, Číne, Kórei.

Do konca apríla 2010 majú žiaci ZŠ a SŠ možnosť zakúpiť si všetky knižné tituly LINGEA s 30 % zľavou v rámci jarnej akcie Môj slovník. Podrobný prehľad produktov nájdete na www.lingea.sk/sk/knihy.asp. **Učiteľia, resp. školy majú navyše možnosť získať zdarma knižné tituly LINGEA podľa vlastného výberu.** Viac informácií získate na t. č. 02/5292 4116 alebo píšete na andrej.sobolic@lingea.sk.

Podporte dobrú vec! Objednajte pre vašu dobrú školu našu DOBRÚ ŠKOLU!

Učitelia potrebujú nezávislé médium, ktoré by im dávalo hlas a poskytovalo priestor na ich názory diskusie.

DOBRÁ ŠKOLA je takým médiom. Úspešne vyštartovala, jej ďalší osud však závisí od tých, ktorým je určená.

Sme pripravení ponúknuť vám v budúcom školskom roku až **10 čísel**, každé s **24 stranami** zaujímavého a užitočného obsahu. Takýto veľký projekt však už nie sme schopní ďalej financovať iba z vlastných zdrojov.

Existenciu a ďalší rozvoj DOBREJ ŠKOLY môžete podporiť tým, že si ju už teraz **predplatíte na budúci školský rok**.

Učitelia,

požiadajte vedenie svojej školy, aby využilo **výhodnú hromadnú cenu** a umožnilo každému z vás prečítať si 10 x ročne vlastnú **DOBRÚ ŠKOLU**! Táto nevelká investícia do vášho **odborného rastu**, **inšpirácie** a **motivácie** sa škole určite vráti.

OBJEDNÁVKA mesačníka DOBRÁ ŠKOLA na školský rok 2010/11

Požadované údaje stačí zaslať e-mailom na **dobraskola@exam.sk**. Ak nemôžete použiť e-mail, pošlite vyplnenú objednávku poštou na adresu **EXAM testing, spol. s r. o., P. O. Box 215, 854 02 Bratislava 5**. Po prijatí objednávky vám obratom zašleme faktúru.

Týmto si objednávam mesačník DOBRÁ ŠKOLA na školský rok 2010/11 (10 čísel).

Vyznačte krížikom zvolenú variantu predplatného:

	Bežná cena:	Uvádzacia cena platná do 30. 6. 2010:	
☐ Predplatné MINIMÁL ... z každého čísla dostanete 7 ks ...	33,00€ ...	29,00 € (ušetríte 4,00 €)	
☐ Predplatné ŠTANDARD ... z každého čísla dostanete 14 ks ...	47,00€ ...	39,00 € (ušetríte 8,00 €)	
☐ Predplatné OPTIMÁL ... z každého čísla dostanete 28 ks ...	66,00€ ...	49,00 € (ušetríte 17,00 €)	
☐ Predplatné MAXIMÁL ... z každého čísla dostanete 42 ks ...	83,00€ ...	69,00 € (ušetríte 14,00 €)	

Škola / organizácia: _____

Ulica a číslo: _____

PSČ: _____ Mesto / obec: _____

IČO: _____ DIČ: _____

BONUS NAVYŠE: Ak si predplatíte DOBRÚ ŠKOLU do konca marca, dostanete už v tomto školskom roku **BEZPLATNE** všetky jej ďalšie čísla v počte 10 kusov.

Prežite aktívnu dovolenku s kolegami na 3. ročníku Letnej školy moderných učiteľov!

Keď sa zide partia správnych ľudí nadchnutých pre dobrú vec, nemôže to dopadnúť zle. A keď sa zide partia zapálených učiteľov ochotných vzájomne sa inšpirovať a vymieňať si svoje skúsenosti a nápady, musí to dopadnúť skvele. Ak patríte medzi takýchto ľudí a chcete by ste strávili pár letných dní inak, než len pasívnym oddychom, máme pre vás riešenie: **poďte s nami na 3. ročník Letnej školy moderných učiteľov 2010.**

Na týchto letných školách sa každoročne stretávajú nadšení, inovatívni učelia. Na prednáškach načerpáte veľa nových poznatkov, ktoré môžete ihneď aj uplatniť v praxi. Na seminároch a burzách nápadov vládne čulý ruch – diskutuje sa o rôznych prí-

stupoch k projektovému vyučovaniu, rozpohybuje sa Lego či obrázky. Ak máte výtvarné či iné umelecké nadanie, uplatníte ho v dramatických alebo

výtvarných tvorivých dielnach pod vedením renomovaných lektorov. Chcete sa naučiť fotografovať a upravovať fotky? Aj to je na Letnej škole možné. Prácu s kamerou, úpravu videa? To vás naučia vo videokrúžku. A ak vám náhodou zostane nejaký voľný čas, môžete ho zaplniť športom alebo sa zabaviť (a ponamáhať trochu rozum) pri rôznych spoločenských hrách. Nechýba ani výlet do krásneho okolia.

Ak neveríte, že sa to všetko dá stihnúť za pár dní, pozývame vás na stránku o vlaňajšej Letnej škole. Nájdete ju na adrese <http://modernyucitel.spaces.live.com>.

Alebo ešte lepšie: prídte sa tento rok presvedčiť osobne! *Letná škola moderných učiteľov 2010* sa bude konať v Hronci, a to až v dvoch termínoch: 1. – 7. augusta a 8. – 14. augusta. Všetky ďalšie informácie nájdete na stránkach www.p-mat.sk a www.modernyucitel.net. A ak sa chcete toto leto pridať, príliš s rozhodnutím neváhajte. Miest nie je veľa a záujemcov je z roka na rok viac a viac...

Oznámenie o štruktúre vlastníckych vzťahov

Týmto plníme povinnosť vydavateľa periodickej tlače, ktorá vyplýva z § 6 ods. 3 zákona č. 167/2008 Z. z. a oznamujeme, že v spoločnosti *EXAM testing, spol. s r. o.*, ktorá je vydavateľom časopisu *Dobrá škola*, má podiel na hlasovacích právach a majetkovú účasť aspoň 20 percent RNDr. Vladimír Burjan, Tupolevova 7, 851 01 Bratislava.

DOBRÁ ŠKOLA – inšpirácia pre školy, ktoré chcú byť lepšie

Ročník I., číslo 4

Toto číslo vyšlo 15. februára 2010 v náklade 15 000 ks.

Cena: 0 € (do konca šk. r. 2009/10 sa distribuuje zdarma).

Všetky staršie čísla si možno bezplatne stiahnuť (ako PDF) zo stránky vydavateľa www.exam.sk.

Evidenčné číslo MK SR: 3814/09

ISSN 1338-0338

Vydavateľ a sídlo redakcie:

EXAM testing, spol. s r. o. (IČO 35891726)

P. O. Box 215, Vranovská 6, 854 02 Bratislava 5

Tel.: 02 / 63 81 26 89, 63 82 49 52, Fax: 02 / 63 83 44 24

E-mail: doibraskola@exam.sk

Šéfredaktor: RNDr. Vladimír Burjan (Burjan@exam.sk)

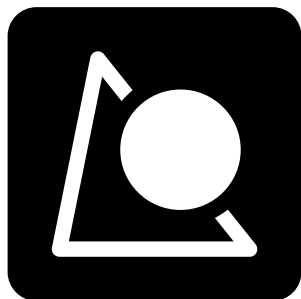
Web: www.exam.sk/index.php?id=exam_dobra_skola

Tlač: Petit Press, a. s., Bratislava

Za obsah textov a obrázkov zodpovedajú autori. Za obsah a pravdivosť inzerátov a reklamných textov zodpovedajú ich zadávatelia. Vydavateľ si vyhradzuje právo na skrátenie a formálnu úpravu príspevkov, ako aj na ich jazykovú úpravu. Vyhradzuje si tiež právo na umiestnenie inzercie a reklamných článkov. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú.

© EXAM testing, spol. s r. o., Bratislava, 2010. Všetky práva vyhradené. Akékoľvek rozmnožovanie textov a fotografií je možné iba s písomným súhlasom vydavateľa.

BUDÚCNOSŤ TEJTO KRAJINY ZÁVISÍ OD VZDELANIA NAŠICH DETÍ

**MAKS
MAKSÍK**

Už 15 rokov je **MAKS** najobľúbenejšou korešpondenčnou matematickou súťažou v SR.

Žiaci 3. a 4. ročníka ZŠ môžu riešiť **MAKSÍK-a**, ostatní žiaci (až po maturantov) nájdu vhodné úlohy v jednotlivých kategóriách **MAKS-a**. A kto si na to netrúfa sám, môže súťažiť vo dvojici!

Napĺňa nás optimizmom a radosťou, že sa každý rok nájdu tisíce žiakov, ktorí počas celého šk. roka riešia naše súťažné úlohy a systematicky si tak rozvíjajú (nie len matematické) myslenie.

www.maks.sk
www.maksik.sk

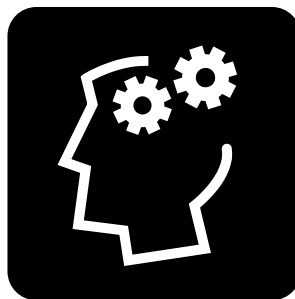
**MATEMATICKÝ
KLOKAN**

Do tejto najväčšej žiackej súťaže na svete sa vlni zapojilo vyše 5,5 milióna detí zo 46 krajín sveta!

Aj naši žiaci sú už 14 rokov pri tom. Vlni sme prispeli hrdými 77 763 riešiteľmi z 1 386 základných a stredných škôl, čo je vzhľadom na veľkosť našej krajiny úctyhodné číslo.

Olympiáda je iba pre najlepších žiakov s hlbším záujmom o matematiku. **Klokan** je aj pre tých ostatných, ktorí si chcú raz za rok precvičiť šedú kôru mozgovú na zaujímavých úlohách a hlavolamoch.

www.matematickyklokan.sk

**EXPERT
geniality show**

Nie každého baví matematika. Aj preto vznikla súťaž **EXPERT geniality show**. Má podobný formát ako veľmi populárny **Klokan**, no žiaci majú na výber také súťažné témy ako *Dejiny*, *Svet umenia*, *Bity a bajty*, *Anglický jazyk*, *Tajomstvá prírody*, *Ako funguje svet*, *Planéta Zem*...

Prvé tri ročníky súťaže ukázali, že školy sú plné expertov, ktorí sa vyznajú v impresionizme, križiackych výpravách, bunkách, sopkách aj pevných diskoch. Dúfame, že o mnohých z nich budeme ešte raz počuť.

www.sutazexpert.sk

VŠETKOVEDKO

Pre žiakov na I. stupni ZŠ nie je veľa súťaží. Vraj preto, že títo žiaci toho ešte veľa nevedia...

My si to nemyslíme! A hneď prvý ročník našej najnovšej súťaže nám dal za pravdu. Spomedzi 7 281 detí zo 440 škôl nás mnohé presvedčili, že výborne ovládajú svoj rodný jazyk, poznajú zvieratá a rastliny, vedia odmerať teplotu či použiť kompas, nestratia sa v matematike...

Dnes si vyslúžili hrdý titul **VŠETKOVEDKO**. Zajtra budú mať v rukách našu budúcnosť.

www.vsetkovedko.sk

Prečo?

Nie je ťažké identifikovať najlepších žiakov. Ťažké je urobiť najlepších z tých obyčajných. **(K. P. Cross)** ♦ Jediným učiteľom hodným toho mena je ten, ktorý vzbudzuje ducha slobodného premýšľania. **(J. A. Komenský)** ♦ Príliš často predkladáme žiakom odpovede, ktoré si majú zapamätať, namiesto problémov, ktoré majú vyriešiť. **(R. Lewin)** ♦ Nie je dôležité, čo do žiakov nalejeme, ale čo do nich zasadíme. **(L. Conway)** ♦ Ak chcete vidieť, čo deti dokážu, musíte im prestať dávať veci. **(N. Douglas)** ♦ Pri učení nevidíme večer plody svojej dennej práce. Sú neviditeľné a zostávajú takými možno 20 rokov. **(J. Barzun)** ♦ Učiteľ ovplyvňuje večnosť. Nikdy nevie určiť, kde končí jeho vplyv. **(H. B. Adams)**

Už 16 rokov sa snažíme, aby čo najviac žiakov objavilo radosť z poznávania, objavovania a riešenia problémov.